

DARBININKAS

LIV NO. 56 SECOND-CLASS ANTRADINIS - TUESDAY, RUGSĖJIS - SEPTEMBER 9, 1969 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221 10 CENTU

Ho Chi Minh palikimas: kova iki pergales Kinai - rusai atnaujino pažadus remti

Mirė S. Vietnamo prezidentas Ho Chi Minh

Mirė S. Vietnamo prezidentas Ho Chi Minh, Vietnamo nepriklausomybės tėvas, sulaukęs 79 metų. Nepaprastai atkakliai ir pastoviai siekdamas Vietnamo išlaisvinimo iš Prancūzijos kolonijinės priklausomybės, Ho ieškojo pagalbos visur, bet niekur negavo. Tada jis išgirdo, kad Lenino įkurtas Trečiasis Internacionalas domisi kolonijinių tautų reikalais, todėl iš socialistų stovyklos nuvyko pas komunistus, taip savo nacionalizmą sumaišydamas su komunizmu. Marksizmas jam nieko daug nežadėjo, todėl jis palinko į labai praktišką pragmatizmą, o Vietnamo laisvė buvo jo ideologijos pagrindas. Pradžioje iš prancūzų jis net nepriklausomybės neprašė, tik žmoniško elgesio ir lygybės.

Revolucionieriaus kelias

Tos rūšies nacionalizmas jį tėvas išmokė, kūrė taip nekentė kolonistų prancūzų, kad net prancūzų kalbos nesimokė, nors buvo administracinio aparato tarnautojas mandarinas. Bet pasaulio reikalus Ho pradėjo suprasti tik tada, kada dar prieš pirmąjį pasaulinį karą išvyko kaip laivo virtuvės darbininkas į pasaulį. Apie 40 metų jis klajojo iš krašto į kraštą (gyveno Prancūzijoje, Anglijoje, Rusijoje, Kinijoje, Belgijoje, Vokietijoje). Politiškai subrendęs pasirodė jau pirmajam pasaulio karui baigiantis, kada apsisprendė savo kraštui laisvės prašyti 1919 m. iš Versalio taikos konferencijos. Deja, ten jo niekas nepriėmė, nes prancūzai buvo tos konferencijos vyriausieji dirigentai.

Tada Ho nuėjo su savo byla pas prancūzų socialistus. Ir jų apvilta nuslinko pas komunistus ir į Maskvą. Ten mokėsi revoliucijos "mokslą" ir dirbo Kominterne. Rusų buvo išsiųstas į Kiniją ir priskirtas prie Borodino misijos, kuri ilgai mynė komunistams kelią į Kinijos užvaldymą. Čia Ho išėjo gerą revoliucinės praktikos mokymą.

1928 Ho atsirado Tailande, užsimaskavęs budistų vienuoliu. Bet ten ilgai neištvėrė, nes buvo susekta jo pagrindinė veikla. Iki antrojo pasaulinio karo jis daugiausiai sukinėjosi Azijoje, rengdamas savo tautiečių partizaninę veiklą. Ir taip jis jau buvo pasirengęs tinkamam

laiku užimti pozicijas karui baigiantis. Japonus išstūmus iš Vietnamo (toj akcijoj jau dalyvavo jo partizanai), Ho paskelbė Vietnamo nepriklausomybę, kuri tapo realybe tik po 9 metų. Su prancūzais vedė ilgąs derybas, kurios vieną kartą 1946 buvo apvainikuotos susitarimu kurti Vietnamo respubliką Prancūzijos Unijoje. Bet ir tas bandymas greit pabiro. O 1954 gegužės 8 Ho Chi Minh partizanai įveikė prancūzus prie Dienbienphu. Kovos su Amerikos remiamais Vietnamo pietiečiais prasidėjo 1964 ir dabar dar tebevyksta — neleidžiama laimėti nė karo nė taikos. Ho Chi Minh mirdamas paliko žodį, kad ir amerikiečiai turės trauktis nieko nelaimėję, kad Vietnamas bus suvienytas ir visai nepriklausomas.

Kinai su rusais nenorėjo susitikti

Atsisveikinti su revoliucionieriumi buvo atvykusį premjero Chou En-lai vadovaujama Kinijos delegacija, bet išvyko pabuvusi tik kelias valandas, nes nenorėjo susitikti su atvykstančia Rusijos delegacija, kurios vadovas buvo Kosyginas. Rusijos delegacija dalyvavo laidotuvių apeigose.

Kas po Ho mirties? Spėliojimai čia nieko nepadės, bet aiški tik viena, kad ir Kinija ir Rusija atvežė pažadus remti Hanojų iki pergales — iki amerikiečių išvairo ir abiejų Vietnamų sujungimo į vieną valstybę. Toks yra ir Ho Chi Minh paliktas testamentas.

Indira Gandhi laimėjo

New Delhi. — Indijos Kongreso partijos politinis komitetas buvo susirinkęs svarstyti sunkaus klausimo — ką daryti su premjere Indira Gandhi, kuri sulaužė partijos discipliną.

Ginčas prasidėjo dėl partijos prezidentinio kandidato. Kai vietoj jos remiamo kandidato senoji partijos gvardija parinko kitą, ir dar jos priešą, ji atsisakė partijos kandidatą rekomenduoti rinkikams ir parėmė partijos atstėjį, kuris kandidavo kaip nepriklausomas. Ir laimėjo prezidentūrą.

Kai susirinko politinis ko-

mitetas jos disciplinarinės bylos svarstyti, Indiros Gandhi pusėje jau buvo didžioji partijos parlamento narių dauguma. Senajai partijos gvardijai nebeliko nieko kito, kaip tik apgailėstai partijos vadovybę pasireikšusį skilimą ir raginti abi puses to skilimo nebegilinti. Taigi toji stiprioji Nehru dukterė vieno mėnesio bėgy du kartus sulaužė savo priešų kodus. Ji įsitikinusi, kad reformų nenorinti senoji partijos gvardija nebegalės jos planų sutrukdinti. Pasinaudojusi konstitucija, ji pašalino finansų ministrą ir nacionalizavo visus didžiuosius privatus bankus, kuriuose buvo 85 proc. krašto indėlių. Anot jos, tai esąs tik lašas jūroj. Jos programoj yra visa eilė reformų, kurios turėtų pradėti mažinti milijoninių masių skurdą. Dienotvarkėj dabar šie punktai: nuosavybės dydžio ribojimas miestuose, didesnė monopolinių bendrovių kontrolė, žemės reformos vykdymas (ikišiol jis buvo visai sabotuojamas) ir pagalba kurtis žemės ūkio kooperatyvams, nes dabartinis ūkininkavimo būdas (vienas darbininkas ir vienas mulas) niekad negalės pakankamai maisto kraštui pagaminti. Dabar Indijai reikia milžiniško kiekio užsienio valiutos, kad galėtų užsienioose kveičių ir ryžių maistui nusipirkti.

Kinijos - Rusijos kovos: kaip tai gali padėti Amerikai?

Jų susikirtimas pakeitęs politinį pasaulio vaizdą

Prasidėję kariški pasienio susidūrimai tarp Kinijos ir Rusijos yra daug svarbesnis dalykas, negu paprastai linkstama manyti. Iš tikrųjų tai yra istorinis posūkis. Kai tie du komunistų milžinai pradėjo vienas į kitą šaudyti, žymiai pasikeitė politinis pasaulio vaizdas, — teigia W. E. Griffith, dėstęs politinius mokslus ir Sovietų diplomatiją Tufts universitete ir M.I.T.

Juk 20 metų Rusija ir Kinija laikė Ameriką svarbiausiu savo priešu, ir pagal tai rikiavo savo politiką. Dabar tokiu priešu Kinijai tapo Rusija ir atvirkščiai. Tai turėtų atnešti politinės naudos Amerikai ir jos sąjungininkams.

Ko bijo Rusija?

Rusija visada bijojo "azijatinų ordų" invazijos, nes nuo jų yra nukentėjusi. 1904-5 žiuriai pralaimėjo karą su Japonija. Dabar grėsmė ateina iš Kinijos, su kuria 4150 mylių turima siena beveik neapginama.

Taipgi žinoma, Rusijos baimė neįsivelti į karą su dviem frontais. Bet dabar tokia galimybė pasidarė reali — Kinija rytuose, Siaurės Atlanto santarvė vakaruose, gi tarp jų 5000 mylių nuotolis. Kai 300,000 rusų karių yra R. Europoj, ginklais ir kita karo medžiaga reikia aprūpinti arabus, S. Viet-

— Sovietų ūkinė misija atvyko į Indoneziją pamėginti atnaujinti santykius, nutrukusius 1965 dėl komunistų rengto sukilimo pagrobti valdžią. Rusija prie Sukarno buvo gerai įsikūrusi Indonezijoje, todėl po tos katastrofos liko daug nesutvarkytų reikalų. Jų tarpe du Sovietų pradėti, bet nebaigti statyti fabriai. Svarbiausia byla yra 600 mil. dol. Indonezijos skola Maskvai. Indonezija nori naujų mokėjimų terminų.

Kennedy advokatai pradėjo kombinuoti Siekia uždaryti spaudai teismo duris

Bostonas. — Sen. Kennedy advokatams prašant, Massachusetts valstijos aukščiausiojo teismo teisėjas atidėjęs neribotam laikui rugsėjo 3 turėjusį prasidėti M. J. Kopechne mirties aplinkybių tyrinėjimą. Ji nuskendo liepos 18 naktį vykdamas su sen. Kennedy jo vairuojamam automobiliu, kuris nusivertė nuo siauro tiltuko į kanalą. Senatorius kaž kaip išsilaisvino, jo palydovė nuskendo. Visas reikalas buvo užbaigtas greitomis laidotuvėmis, nepadarus nė skrodimo nė rimtesnio aplinkybių patyrinėjimo.

Greit kilo įtarimas, kad senatorius ir jo naktinių vaišių draugai visos tiesos nepasakė. Tada New Bedford distrikto attorney Dinis paprašė teisėją praveisti tardymą. Tas prašymą priėmė, paskyrė laiką ir nustatė tyrinėjimo tvarką. Sen. E. Kennedy advokatai pradėjo gelbėti reikalą. Jie sukombinavo, kad tokiose aplinkybėse gali būti pažeistos sen. Kennedy konstitucinės teisės, nes pagal taisyklės ne pats senatorius nė jo advokatai negali klausinėti liudininkų. Tą ginčą dabar turės išspręsti valstijos aukščiausias teismas. Ir tai ilgokai užtruks.

Jeį Kennedy čia būtų laimėję, gali būti tardymo taisyklės

Mary Jo Kopechne, kurios mirtis suardė sen. E. Kennedy politinius planus.

pakeistos. Bet skundo padavėjams rūpi ne tos taisyklės, bet teisėjo nutarimas, kad visą procesą galės stebėti spauda. Jie greičiausiai užuodžia, kad aukšč. teismas tą nutarimą pakeis. O tai yra svarbiausias dalykas, nes siekiama, kad sen. Kennedy nereiktų aiškintis viešai. Sunku būtų manyti, kad teismas senatorių nuo pasiaiksinimo pareigos visai atleis. Jei anapus uždarytų durų bus sensacijų, jos išspruks į gatvę ir per rakto skylutę. Tada bus tik daugiau bėdos ir gėdos. Tas Kennedy manevras spaudos sutiktas nepalankiai.

Ką laimi Amerika?

Pirma, gera jau tai, kad juodvi ne draugai, bet priešai.

Antra, Sovietų spaudimas į Ameriką ir Europą turėtų susilpninti, nes Maskva negali rizikuoti tuo pačiu laiku erzinti abudu savo stiprius priešus. Todėl lauktina Maskvos santūrumo Vid. Rytuose ir kitose jautrioje ginčų vietose. Washingtonas gi dabar turėtų susilaikyti nuo vienišųjų nuolaidų Maskvai ir kiekia laukti derybose, kad gautų geresnius rezultatus.

Trečia, Kinijos kivičiai su Maskva galėtų būti proga Amerikai mažinti įsitempimą su Kinija. Mao mirus, jo įpėdinis gali būti sukalbamesnis, todėl Amerika iš anksto turi rodyti, kad nori atoslūgio su Pekinu.

Ketvirta, didžiausias Amerikos rūpestis šiandien betgi lieka Rusija. Dėl blogų santykių su Kinija Rusija staiga netaps Amerikos draugu. Abidvi yra Amerikai nedraugiškos imperia-

Libijoj kita tvarka ir kita valdžia

Libijoj sukilimo keliu buvo pakeista vyriausybė ir valdžios forma — moderuotai konservatyvi monarchija pakeista respublika, valdžią pasigrobė Egipto Nasserio tipo nacionalistai karininkai.

Pašalintasis karalius Idris dirbo su Vakarais ir veik visai nesikišo į arabų-žydų ginčų kompleksą, susidariusį ryšium su Izraelio valstybės įkūrimu Palestinoje. Vakariečiai jam surado naftą, išvystė jos gamybą ir prekybą. Libijos naftos pramonė dirba Amerikos, Anglijos, Italijos ir V. Vokietijos kapitalai. Už naftos koncesijas gaunamų pinigų užtenka kitom ūkio šakom vystyti.

Libijoj tebėra dar nedidelė britų karinė bazė ir didžiulė amerikiečių aviacijos bazė, užsilikusi nuo antrojo pasaulinio karo. Šiuo metu ji naudojama Europoj esančios JAV aviacijos personalo pratyboms.

Dėl naftos koncesijų naujoji vyriausybė jau yra pareiškusi ir oficialiomis notomis pareiškimus patvirtinusi, kad naftos koncesijas tvarką susitarimai bus gerbiami. Dėl karinių bazių įsakmaus pareiškimo nebuvo, bet buvo pasakyta, kad visi susitarimai su kitomis valstybėmis bus vykdomi. Manoma, kad bazių reikalas bus lėtai einama, nes greit baigiasi laikas sutarčiai su JAV. Washingtonas buvo pirmasis iš Vakarų bloko, suteikęs naujam režimui savo pripažinimą.

Maskva perversmą sutiko džiugaudama, ir tai galėtų būti blogas ženklas. Bet gal tai tik politinis reveransas — iš anksto pasigerinti naujam režimui, besitikint su Kairo pagalba privilegijuotai įsistiprinti ir Libijoj.

— Gubernatorių konferencija, ką tik pasibaigusi, pasisakė už tai, kad visas biednuomenės šelpimas būtų vykdomas iš federalinio išdo. Prez. Nixono kongresui jau įteikta reforma taip toli neina, nes manoma, kad gubernatorių siūlomai reformai reikia dar geriau pasirngti ir pažiūrėti, kaip mažiau siekiančią reformą seksis praktikoje gyvendinti.

MIRĖ SOLISTAS ALEKSANDRAS KUTKUS Rugsėjo 6, šeštadienį, 5:15 v.v. Chicagoje mirė buvęs Lietuvos valstybinės operos solistas Aleksandras Kutkus.

Ką laimi Amerika?

Pirma, gera jau tai, kad juodvi ne draugai, bet priešai.

Antra, Sovietų spaudimas į Ameriką ir Europą turėtų susilpninti, nes Maskva negali rizikuoti tuo pačiu laiku erzinti abudu savo stiprius priešus. Todėl lauktina Maskvos santūrumo Vid. Rytuose ir kitose jautrioje ginčų vietose. Washingtonas gi dabar turėtų susilaikyti nuo vienišųjų nuolaidų Maskvai ir kiekia laukti derybose, kad gautų geresnius rezultatus.

Trečia, Kinijos kivičiai su Maskva galėtų būti proga Amerikai mažinti įsitempimą su Kinija. Mao mirus, jo įpėdinis gali būti sukalbamesnis, todėl Amerika iš anksto turi rodyti, kad nori atoslūgio su Pekinu.

Ketvirta, didžiausias Amerikos rūpestis šiandien betgi lieka Rusija. Dėl blogų santykių su Kinija Rusija staiga netaps Amerikos draugu. Abidvi yra Amerikai nedraugiškos imperia-

Libijoj kita tvarka ir kita valdžia

Libijoj sukilimo keliu buvo pakeista vyriausybė ir valdžios forma — moderuotai konservatyvi monarchija pakeista respublika, valdžią pasigrobė Egipto Nasserio tipo nacionalistai karininkai.

Pašalintasis karalius Idris dirbo su Vakarais ir veik visai nesikišo į arabų-žydų ginčų kompleksą, susidariusį ryšium su Izraelio valstybės įkūrimu Palestinoje. Vakariečiai jam surado naftą, išvystė jos gamybą ir prekybą. Libijos naftos pramonė dirba Amerikos, Anglijos, Italijos ir V. Vokietijos kapitalai. Už naftos koncesijas gaunamų pinigų užtenka kitom ūkio šakom vystyti.

Libijoj tebėra dar nedidelė britų karinė bazė ir didžiulė amerikiečių aviacijos bazė, užsilikusi nuo antrojo pasaulinio karo. Šiuo metu ji naudojama Europoj esančios JAV aviacijos personalo pratyboms.

Dėl naftos koncesijų naujoji vyriausybė jau yra pareiškusi ir oficialiomis notomis pareiškimus patvirtinusi, kad naftos koncesijas tvarką susitarimai bus gerbiami. Dėl karinių bazių įsakmaus pareiškimo nebuvo, bet buvo pasakyta, kad visi susitarimai su kitomis valstybėmis bus vykdomi. Manoma, kad bazių reikalas bus lėtai einama, nes greit baigiasi laikas sutarčiai su JAV. Washingtonas buvo pirmasis iš Vakarų bloko, suteikęs naujam režimui savo pripažinimą.

Maskva perversmą sutiko džiugaudama, ir tai galėtų būti blogas ženklas. Bet gal tai tik politinis reveransas — iš anksto pasigerinti naujam režimui, besitikint su Kairo pagalba privilegijuotai įsistiprinti ir Libijoj.

— Gubernatorių konferencija, ką tik pasibaigusi, pasisakė už tai, kad visas biednuomenės šelpimas būtų vykdomas iš federalinio išdo. Prez. Nixono kongresui jau įteikta reforma taip toli neina, nes manoma, kad gubernatorių siūlomai reformai reikia dar geriau pasirngti ir pažiūrėti, kaip mažiau siekiančią reformą seksis praktikoje gyvendinti.

MIRĖ SOLISTAS ALEKSANDRAS KUTKUS Rugsėjo 6, šeštadienį, 5:15 v.v. Chicagoje mirė buvęs Lietuvos valstybinės operos solistas Aleksandras Kutkus.

MIRĖ SENATORIUS E. DIRKSEN

Senatorius E. Dirksen

— Sen. Dirksenas mirė po operacijos, kurios metu buvo išpiauta dešiniojo plaučio viršutinė dalis, kur buvo pastebėtas auglys. Ištyrus auglį rasta, kad jame yra išimėtės vėžys. Sen. Dirksenas priklausė respublikon partijai, buvo jų vadas senate. Į senatą buvo išrinktas

listinės valstybės. Kinija siekia iš rytų ir pietryčių Azijos išstumti Amerikos įtaką, gi Rusija to pat siekia Europoje ir Vid. Rytuose. Kol šitie faktai nepasikeis, bus krizių tarp Rusijos ir Amerikos. Bet kol Amerika bus stipri kariškai, ji galės geriau tas krizes apvaldyti. Rusijos-Kinijos įsitempimų kontekste tai turėtų būti gana geras laimėjimas, — mano prof. Griffith.

— JAV paštui pertvarkyti prez. Nixonas telkia visas jo reformų remiančias jėgas, kad pajėgtų įveikti tai reformai rodomą didelį pasipriešinimą. Jis eina iš pašto tarnautojų unijų ir iš daugelio kongreso narių. Dabar jau žinoma, kad šiais biudžetinėmis metais paštas turės vieną bilijoną ir 300 milijonų dol. nuostolių.

— Kongresas sugrįžo į Washingtoną po trijų savaičių vasaros atostogų, bet įstatymų projektai šiemet guli stalčiuose nepajudinti. Net pusiau priimtą mokesčių reformos įstatymą nežadama šiemet baigti tvarkyti. Tokio nedarbingo kongreso seniai jau nėra buvę.

— Stalino galdynės laikais žmonėms padarytų skriaudų tyrinėjimas Čekoslovakijoje greičiausiai bus sustabdytas, nes tai, esą, kenkia socializmo reikalams. Anais laikais Rusijos gestapo sufabrikuotų bylų tyrinėjimą buvo pradėjęs Dubčekas. Suspėta peržiūrėti gana daug bylų ir paskelbti, kad žmonės buvo kalinti ir kankinti nekaltai. Maskva už tai labai siuto.

— Stalino galdynės laikais žmonėms padarytų skriaudų tyrinėjimas Čekoslovakijoje greičiausiai bus sustabdytas, nes tai, esą, kenkia socializmo reikalams. Anais laikais Rusijos gestapo sufabrikuotų bylų tyrinėjimą buvo pradėjęs Dubčekas. Suspėta peržiūrėti gana daug bylų ir paskelbti, kad žmonės buvo kalinti ir kankinti nekaltai. Maskva už tai labai siuto.

DARBININKAS

910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221

Editorial Office GL 5-7281 • Business Office GL 2-2923 THE WORKER (Title Copyright) by FRANCIS FATHERS Eina nuo 1915 metų. 1951 sujungė AMERIKA, LDS organa DARBININKA ir LIET. ŽINIAS Second-class postage paid at Brooklyn Post Office Published semi-weekly except holiday weeks and First week in August when published weekly. Prenumeratos kaina \$8.00 — Subscription per year \$8.00

Laikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA. Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy savo nuožūra. Nenaudoti straipsniai sugrąžinti ir grąžinami autoriams prašant. Pavardė pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Mokslo metus pradėdant lietuviškoj mokykloj

Pirmasis ir pagrindinis lietuviškųjų mokyklų uždavinys svetur — auklėti jaunąją kartą sąmoningais lietuviams, išmokant juos lietuviškai kalbėti, rašyti, skaityti, idant pamėgtų lietuvių kalbą ir jos raštą; supažindinti su lietuvių tautos istorija bei papročiais, kovomis už nepriklausomybę, siekiant, kad jaunoji karta būtų lietuviškumo nešėja ir kovotojai už Lietuvos laisvę.

Ar mūsų gimtoji kalba lemtinga lietuvių gyvybei?

Priviso per daug plepalų, kaip pakampius piktų dilgėlių, priešišku mūsų tautiniams interesams palaikyti. Vienas jų, kad mūsų gimtoji kalba nereikšminga tautinei gyvybei palaikyti. Nebaisi ši klausimą svarstyti ir plačiau jį aiškinti, bet piktai, kai tie "išminčiai" skelbia, kad galėtų savo gimtosios kalbos nemokėjimą pateisinti, ar prieš kitus tautinės pareigos gėdą išpirkti.

Kasgi to nežino, kad svetima me krašte daug kam patogiau ir naudingiau svetima kalba, nors ir jos gerai nemokant, kalbėti, daug drašiau tarp vietinių jaustis ir prie jų pritaoti. Tokiose visuotinėse kasdieninėse sąlygose visur ir visada geriau ir naudingiau būtų valdančių šeimininkų pusėje. Juk dažnai puiku stovėti šalia senatoriaus, sveikintis su gubernatorium, važiuoti tarnybos reikalais ilgon kelionėn pas kompanijos prezidentą, būti spaudoje paminėtam, nufotografuotam ir t.t. Nieks nė nemano šių gražių smagių išgyvenimų peikti. O mūsų tautinės pareigos svetur, mums patiems būnant lyg tautos misijonierių drabužiuose, yra labai atsakingos ir nepavydėtinais sunkios, neturint vienalytės tautinės organizacijos,

vienos administracijos ir visų teisinių formų tautinei misijai įvykdyti. Ir tai niekam ne naujiena, kad kiekviena tautinė misija bet kokioje vystymosi formoje yra beslygiško pasiaukojimo, herojiško pasiryžimo ir ilgos nepalaužiamos ištvermės kelias. Bet visai nelogiška dėl nepatogumų spręsti, kad ta misija neverta, nereikalinga ir nenaudinga kam nors. O grįžtant prie mūsų gimtosios kalbos, taip pat nelogiška išveiktinėse sunkiose sąlygose nelemtinga lietuvių išlaikyme tik todėl, kad ji kai kam kur nepatogi, užkliūva kai keno asmeniškai gerovei ar garbei.

Gimtoji kalba, apginta, puoselėta ir išsaugota per tūkstančius metų visų lietuvių rūpestį, stovi aukščiau visų interesų; ji pati karščiausia ugnis ir artimiausia dangiui ir žemei šviesa tautinei gyvybei išlaikyti ir Lietuvos laisvei laiduoti.

Per visą mūsų tautos istoriją ji buvo pirmoji kibirkštis tautą prikelti ir kiečiausias ginklas apginti savąja kultūra.

16 a. pirmasis balsas prikelti mūsų pavergtą tautą prasiėjo šiais mokslininko M. Daukšos žodžiais: "Ne žemės gausumu, ne drabužių įvairumu, ne krašto turtingumu, ne miestų ir pilių tvirtumu laikosi tautos, bet labiau išlaikymu ir vartojimu savo kalbos, kuri didina ir išlaiko visuomenę santarpe ir brolišką meilę".

Zvniausias 19 a. lietuvių tautinės dvasios formuotojas, tautinio atgimimo vadas Maironis taip suglaudė mūsų tautinės atsparos sunykimo priežastis: "Užmičio tėvnis bajorai — galiūnai! Dvasia svetima jų gailiūnai! Dvasia svetima jų gailiūnai! Dvasia svetima jų gailiūnai!"

(nukelta į 4 psl.)

P. KLIMAS

VOKIEČIŲ OKUPACIJA LIETUVOJE 1915 m.

(14) Stengiausi gerai užsirekomenduoti saugiai šeiminei, nes tai buvo reikalinga ne tik mano misijai, bet bemaž kuo ir gyvybei. Ilgas dienos galas ir tanki žinginė senai jau buvo išdžiovinę Seirijų arbatėlę. Išeikdamas aiškinausi esąs senas kunigo Adomaičio mokyklos draugas. Bet stamtantri Dulcinėja taip primerkė vieną akį, nuo panosės ligi kojų mane seikėdama, kad aš pasijutau tik nuo vakar kelnėtas. Supratau, kad čia ne tas buvo Adomaitis, kurį aš pažinojau tik dviem klaidėm už mane vyresnį Marijam-polės internatė.

pramušė man visą sarmatą, bet jautraus takto sodietė apsimeitė net nepastebėjusi tos alkanos atakos. Tuo tarpu grįžo abu kunigai, ir pirmi pilni pietūs mano penkių dienų kelionėje tokioj nuosirdžioj užvejoj galutinai atstatė mane į civilizacijos vėžes.

Popietės nuotaikoje jau be baimės galėjau čionai klausytis kalbų apie tą naują baubą, kuri pirmą kartą žmonės išgirdo vadinant vokiška statistika. Klebonas turėjo surašyti kaimų vardus, ūkininkų skaičių, visus jų darbinukus, arklius, kamelius, karves veršius, avis, kiaules, taip pat kiek buvo pasėta rugių (margais), kiek rugių jau iškulta, kiek neiškulta, kiek yra kuliamųjų mašinų. Paskutinis klausimas buvo svarbus okupantams dėl to, kad jie norėjo pirmiausiai žinoti, ką gali iš žmonių tuojau paimti vietinėmis priemonėmis ir kur reikalinga atsivežti kuliamųjų mašinų javams iškulti dvaruose ar ūkininkų kluonuose.

Prisimenama sovietų nacių slapti sandėriai

Rugpjūčio 23 dieną Lietuvos, Latvijos ir Estijos Laisvės Komitetų pirmininkai (V. Sidzikauskas, V. Hazners ir L. Vahter), pasirašė kaip Baltijos Vbių Laisvės Taryba, pateikė JAV Prezidentui, Valstybės Sekretoriui, Senatoriams, Atstovų Rūmų nariams, Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui ir spaudai tokią deklaraciją dėl sovietų-nacių slaptų sandėrių 30 metų sukakties:

Antrojo Pasaulinio karo išvakarėse Sovietų Sąjunga pasijuto esanti ypatingoje atsakomybės prieš žmonių padėtyje. Jos galioje buvo ar palaiykiti pasaulio taiką, ar paskandinti žmonių į antrą pasaulinį karą. Susidūręs su tokiu pasirinkimu, Kremlius apsisprendė už karą. Jau 1939 metų kovo mėnesį, 18-tajame SSSR komunistų partijos kongrese, Stalinas pareiškė, kad esamosios politinės aplinkybėse esąs pribrendęs laikas "perkainoti esamuosius tarptautinius pasidėjimus ir susitarimus... Buržuaziniai politikai gerai žino, kad pirmasis imperialistinis karas atnešė revoliucijos pergalę vienoje iš didžiausių šalių. Jie bijo, kad antrasis imperialistinis karas gali atnešti tokią laimėjimą vienoje ar daugelyje šalių."

Stalino viltis dėl sandėrio su Hitleriu ir jo laukimas kilsiant pasaulinį karą greit išsipildė. Prieš 30 m. pasaulis ir taip pat perimtas nelemtų nuojautų įtampas, buvo apstulbinatas žinios, kad stalininė Sovietų Sąjunga ir hitlerinė Vokietija staiga apuko savo politiką atvirkščiai ir 1939 metų rugpjūčio 23 dieną Maskvoj sudarė savo tarpe nepuolimo sutartį.

Susitarimas tarp Sovietų Sąjungos ir Vokietijos nekelti ginklo prieš viena kitą iš tikrųjų buvo tik slaptos sąmokslų priedanga. Prie sutarties buvo prijungtas slaptas protokolas, kuriuo du diktatoriai pasidalino tarp savęs Rytinę Vidurio Europą. Sovietų grobio dalis apėmė Suomiją, Estiją, Latviją, Lietuvą, rytinę Lenkijos dalį, taip pat Besarabiją ir šiaurinę Bukoviną.

Kremlius nesuklydo savo trumpojo atstumo spekuliacijose. Pasaulis tapo įstumtas į patį baisiausią karą, ir Sovietų vadai neparodė jokių svyravimų dalydamiesi su naciais pradiniais jų užkariavimais. Netrukus po to karas apėmė ir pačią Sovietų Sąjungą. Praėjo trys dešimtys metų nuo nelemtojo Molotovo-Ribbentropo pakto pasirašymo. Nacizmas tapo sunaikintas. Nugalėjusių Vakarų valstybių valia, iš Vokietijos buvo atimti visi slaptųjų Stalino-Hitlerio sandėrių naudmenys. Tačiau ryškiai priešingai, Sovietų Sąjunga tebeilgo savo valdžioje beveik visas teritorijas, ypač Estiją, Latviją bei Lietuvą, pasisavintus remiantis sovietų-nacių paktu. Ar dar ilgai pasaulio sąžinė pakės tokį dvejoją masai ir leis Kremliaus valdovams laikyti savo valioj Baltijos valstybes?

Molotovo-Ribbentropo pakto sukakties proga, mes, teisėti nutildyti Estijos, Latvijos ir Lietuvos žmonių balso reikėjai, skatiname visas taiką mylinčias tautas ir jų vyriausybes pripažinti, kad Sovietų Sąjungos padėtis Europoje šiandien yra jos sandėrių su nacine Vokietija vaisius; kad betkokios derybos, kuriose nepasipriešinama sovietinei ištisų tautų aneksijai, būtų iš tikrųjų tik Hitlerio dvasios gaivinimas ir jo darbų įamžinimas; ir kad sovietinis imperializmas — tasai demokratijos, laisvės ir žmogiško padorumo didysis priešas — tebeveikia, kaip ir prieš tris dešimtis metų, siekdamas savojo tikslo viešpatauti pasaulyje.

Ištikimos savąjai šimtmečių istorijai ir laisvės tradicijai, Baltijos tautos yra pasiryžusios tęsti savo kovą dėl savo kraštų laisvės ir nepriklausomybės atstatymo.

rinėje ir politinėje priespaudoje.

Labai būtume dėkingi, kad šia 30 metų sukakties proga šis Hitlerio Vokietijos ir Sovietų Rusijos sambaudis būtų Tamsių spaudoje atitinkamai paminėtas ir komunikuotas, pabrėžiant Lietuvai, Latvijai ir Estijai Sovietų Rusijos padarytą tarptautinį nusikaltimą ir iškeliant reikalą atstatyti šių valstybių nepriklausomybę (E.).

New York Times rugpjūčio 23 paskelbė Vaclovo Sidzikausko laišką apie Hitlerio-Stalino pakto, nuo kurio sudarymo tą dieną kaip tik suėjo lygiai 30 metų. Laiską V.S. pasirašė, kaip Baltijos Valstybių Laisvės Tarybos pirmininkas. Laiske sakoma:

"Andrejus A. Gromyko, USSR užsienių reikalų ministras, savo kalboj aukščiausiam soviete liepos 10 pareiškė: "Blaivesnis žvilgsnis būtų pripažinimas, kad agresijos būdu užimtų žemių pasilaikyti nevalia, ir kad jos turi būti grąžintos tam, kam priklauso".

"P. Gromykos žodžiai buvo kreipiami į Izraelį. Jo patarimas, tačiau, būtų buvęs daug svaresnis, jei šalis, kuriai jis atstovauja, pati prisilaikytų to dėsnio, kurį jis taip iškilmingai paskelbė".

"Plyšys tarp p. Gromykos žodžių ir Sovietų politikos yra itin akivaizdus šiais Hitlerio-Stalino pakto trisdešimtmečio sukakties metais."

"Ar Molotovo-Ribbentropo pasirašytasis paktas šiandien jau miręs? Atsakymas — ne. Kai nugalėta Vokietija neteko visų slaptųjų Stalino-Hitlerio sandėrių naudmenų, Sovietų Sąjunga ir šiandien tebeilgo to sandėrio dėka užimtas teritorijas.

Maskvoje pasirašant paktą iš k. į d. Ribbentropas, Stalinas ir Molotovas

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas rugpjūčio 21 dieną spaudos agentūroms ir daugeliui laikraščių išsiuntė tokią telegramą:

1969 rugpjūčio 23 sueina 30 metų, kaip Sovietų Sąjunga sudarė sambaudį (collusion) su hitlerinė Vokietija, vadinamą Ribbentropo-Molotovo paktu, kuriuo du diktatoriai — Stalinas-Hitleris — pasidalino Vidurio ir Rytų Europos erdvę vadinamomis įtakų zonomis ir sudarė dingstį (pretekstą) II-jam Pasauliniam karui.

Dabartiniai Sovietų Sąjungos vadovai, remdamiesi šiuo sambaudžiu, ir šiandien tebeilgo Baltijos kraštus — Lietuvą, Latviją ir Estiją — okupuotus, kaip ir visą eilę kitų Vidurio ir Rytų Europos valstybių savo milita-

ris, ypač Estiją, Latviją ir Lietuvą." (Elta)

jas, ypač Estiją, Latviją ir Lietuvą." (Elta)

New Yorko Daily News rugpjūčio 23 vedamajame straipsnyje pažymėjo, kad lygiai prieš 30 metų Sovietų Rusija su nacine Vokietija sudarė nepuolimo sutartį, pasidalino Rytų Europą "įtakos zonomis", o netrukus po to, rugsėjo 1, buvo pradėtas II Pasaulinis karas.

Bostono The Christian Science Monitor rugpjūčio 27 paskelbė skaitytojui iš Kalifornijos laišką, primenantį Baltijos kraštų užėmimą. Laiško autorius priminė, kad ką tik praėjo 30 metų sukaktis nuo Ribbentropo-Molotovo pakto, kuriuo buvo išgrįstas kelias sovietinei invazijai į Estiją, Latviją ir Lietuvą. Rašantis pažymėjo, kad pats buvo liudininkas, kaip rusų šarvuočiai riedėjo į Estiją ir kaip jam teko stovėti tiesiog po jų patrankų vamzdžiais. Jungtinių Valstybių patvarus atsakymas pripažinti prievartinį Baltijos valstybių užgrobigumą esąs vilties šaltinis, kad laisvė dar galės būti atgauta.

O Lietuvoj, nepaisant giliai įsiaknijusios mados minėti visokias sukaktis, laikraščiai nė vienu žodelyčiu neužsiminė, nuo kokio įdomaus, ypač Lietuvai taip nelemtai svarbaus įvykio tą dieną suėjo lygiai 30 metų... (Elta)

Alkoholis randa...

(atkelta iš 2 psl.)

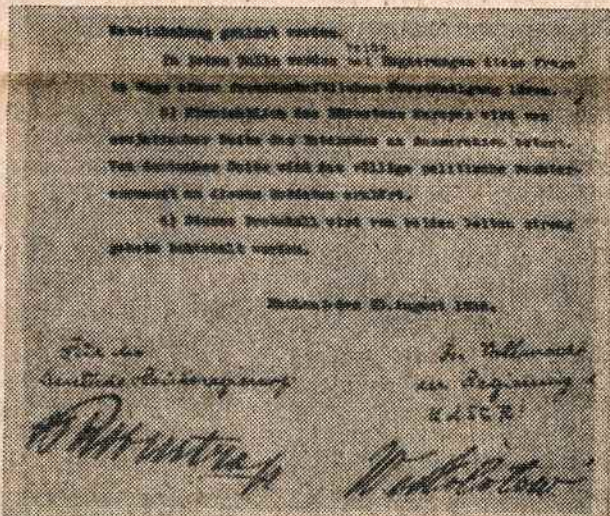
vykusį respublikinį pasitarimą kovos prieš alkoholizmą klausimais. Tada kalbėta, jog ši praktinė liekana dar neišnyko, nors socialinės alkoholizmo šaknys Tarybų Sąjungoje galutinai išrautos... (???)... Apsidairykime, ar tikrai girtaujama mažiau..."

Paminėjęs iš nežinia kur ištrauktus duomenis, kiek spirito išgeriama Amerikoj ir kitur, ir tvirtindamas, kad "mūsų respublika dar nepasiekusi tokio lygio", tuojau pastebi, kad "tai nedidelė paguoda, nes alkoholinių gėrimų vartojama ne mažiau, o daugiau" (berods, manytą pasakyti, kad vartojimas ne mažėja, o didėja).

"Apsilankykite", sako, "Vilniaus miesto blaivykloje ir įsitikinsime, jog girtavimo problema yra ne mažiau aktuali, kaip prieš 15 metų. Beveik 18 procentų tos įstaigos 'lankytojų' yra jaunesni kaip 25 metų amžiaus žmonės. Netruksta ir moterų... Šiauliuose mokiny U. girtas pradėjo muštynes ir pats žuvo. R. girtas gulėjo ant kelio ir jį pervaziavo automašina. Mergina Z. girta įkrito į duobę ir prigirė. U. girtas vairavo motociklą, atsimušė į pakinkytą vežimą arklį, jį užmušė ir pats žuvo."

Taip paminėjęs, kaip pats sakosi, vos keletą faktų iš neįmanomos išskaičiuoti jų daugybės, gydytojas bando kritikuoti kovos su alkoholizmu priemones ir sutinka, kad "vien pamokslavimu apie alkoholio žalą ši problema nebus išspręsta", tačiau ir pats baigia pamokslėliu, kad prieš girtavimą kovoti svarbu, kad tai kovai reikia vadovų, kad reikia išrauti tą piktžolę... Bet, jei ją bando rauti medikai, autoinspekcija, blaivykla, milicija, prokuratura, tai prekybininkai ją augina, nes jie turi įvykdyti savo planus, kurie svarbūs valstybės biudžetui... Prieš tą valstybinį reikalą blanksta visi blaivininkų pamokslavimai... (E)

Jų moterimis ir vaikais "Kristaus tarnai" sugrįžę vėl į Karaliaučų, kaip visada, šalms giedodami padėkai už maloningą Apvaizdos pagalbą žygyje. (Bus daugiau)

Ribbentropo-Molotovo pakto detalė su jų parašais

Netesėdami patys tokios statistikos atlikti, vokiečiai statė kunigus labai keblion padėtin prieš žmones ir prieš okupacijos valdžią. Neapsieita, žinoma, nepagrąsinus savo rūšies blokada, jeigu kunigai atsisakytų tos naujoviškos išpažinties rezultatus pranešti. Visa parapija tada turėjo palikti be druskos, cukraus, be žibalo ir kitokių reikmenų. Kita vertus, viloti, kad pagal statistiką, būsią duodama padėgėliams pašalpų iš miško.

Statistikos klausimai dabar visems suko galvas ir dar niekuomet turbūt tas mokslas nebuvė taip plačiai svarstomas kiekvienoj lūšnelėj. Atlikusių laiką, nesant nei vaito, nei raštinės, nei mokytojo, nei gydytojo, nei krautuvių, nei turgaus kiekvienas kiūtojo pakrosnėj, retkarčiais nuobodulį pajavirindamas dezinterija, arba brūzdėjo kokio valkatos, vokiečių apsimetusio, užpultas. Bet ir vaigišai tik iš paskutinosios leisdavos į avantiūras.

Dūmos atstovo kun. Laukaičio senoji rezidencija buvo prityrusi dar kitokių, beveik bibliškių istorijų. Tuo ruožu kaip tik ėjo garsusis "gyvulių ekzodas". Karo pradžioj Kalvarijos srities generalai sumanė iš pirmos dienos išmarinti vokiečių badu, jeigu jie mėgintų rusus mygti. Tam tikslui jie įsakė žmo-

nėms visus gyvulius varyti už Nemuno. Visokiais pažadais ir varu sukeltos neapmatomos kaimenės tada pradėjo plaukti iš vakarų į rytus ir kaip amaras naikino viską pakeliumi. Daugybės nuvarytų gyvulių išdėvės, o kurie išliko savo baubimu ir nerimu tarytum pasaulio pabaigą pranašavo. Ne daug kas benuvė už Nemuno, kur buvo žadėta tie tremtiniai atpirkti. Apie Liškevą rusų kareiviai nė to pažado nepildė: iš anapus Nemuno jie atgintus prie upės gyvulius tiesiog iššaudė.

Naikino rusai ir laukus. Kokios širdgelos suspausti ūkininkai turėjo kirsti žalius javus arba žiūrėti kaip juos trempė kazokai, šerė arklius, arba degino! Toji Sodoma ir Gomora piaupte papiovė mūsų sodiečius gyvus palikdama. O paskui užėję vokiečiai pasišaipydami medžiojo paskutinius miškuose suslapstytus arklius ir karves kaip laukinę veislę... Jų vadas Ludendorfas buvo, mat, išitikinęs, kad "atskiram svetimos šalies gyventojui yra vistiek, kuriuo būdu jis nustoja savo turto" (iš jo atsiminimų).

Po tų šiurpulingų istorijų nebenorėjau sukkti dar Liškevon, į tų nelaimingų padarų hekaheka, nei matyti Judosios Vokės, galingosios raganos, bokšto, iš kurio ji, matyti, vėl

buvo išsprukusi po tiek amžių su visomis savo piktosiomis serimis ir dar piktesniais kerėjimais žmonių nelaimėi. Antra, tatau būtų buvęs man perilgas vingis, o aš turėjau taupyti kausčius puspadžius, kurių tuomet nieks nebūtų galėjęs prikalti, nebent iš medžio.

Pasukau tad į Veisijus.

Oro tyrumas, nekarštos rudens saulės pralinksminatas, baltų dulkių pagražintam vieškelyje bet kokį žusimdėlį neapripiamų banguojančių laukų vienuoj turėjo sumasinti džiaugtis dzūkų gamta. Gi šit prie pat kelio tikras Lago Maggiore su salomis, kaip veidrodžio stalias su papuoštais buketiais! Mano uždavinys, berods, grynė pasiduoti jausmams tą valandą. Bet net šalčiausias, nesujaudinamas registratorius nebūtų išskentęs nepažymėdamas čionai visai kitoniško laukų žalumo rūpestingai užartų rugienų ar pūdymų, valvųjų trobų dideliais langais ir tos nepaprastos akmenuotų veršų rimities. O tarp ežerų arba tiesiog jų vandenyse, po krantais ir ant kalvų Veisijų sodytai, ba su ta nepaprastai aukšta panirusia bebokšte mūro bažnyčia buvo nebe realybė, bet pasaka ir sapnas. Kas esat laimingesni už okupacijos meto "lašinių", ryžkitės pasiekti tą stebuklingą Dzūkų darželio žiedą — ir jūs atsizadėsite visų Svei-

carijų ir Italijų! Man tuomet teko visi jausmai užgniauzti ir skerdziamajame lovy baikščiai keltis pro sulaužytą tiltą į vakarinės saulės spindulių užburto salą, ne salą, kurios žalumas su rudens auksu lyg slėpė kokią tragingą viduramžių pilį. Bijojau dairytis, kad pratrūkęs grožėjimosi klyksmas nenuaidėtų disonansu Lietuvos gedulai.

"Traginga pilis"... Tik tokiai pritinka siaubtis grožės paslaptimi! Ar ne čia tad bus išdavikas Pelius savo giminaičių kraujais paplukdęs tą tamsų tamsų dzūkų gamtą. Gi šit prie pat kelio tikras Lago Maggiore su salomis, kaip veidrodžio stalias su papuoštais buketiais! Mano uždavinys, berods, grynė pasiduoti jausmams tą valandą. Bet net šalčiausias, nesujaudinamas registratorius nebūtų išskentęs nepažymėdamas čionai visai kitoniško laukų žalumo rūpestingai užartų rugienų ar pūdymų, valvųjų trobų dideliais langais ir tos nepaprastos akmenuotų veršų rimities. O tarp ežerų arba tiesiog jų vandenyse, po krantais ir ant kalvų Veisijų sodytai, ba su ta nepaprastai aukšta panirusia bebokšte mūro bažnyčia buvo nebe realybė, bet pasaka ir sapnas. Kas esat laimingesni už okupacijos meto "lašinių", ryžkitės pasiekti tą stebuklingą Dzūkų darželio žiedą — ir jūs atsizadėsite visų Svei-

MOKSLO METUS PRADEDANT

(atkelta iš 3 psl.)

vinami kūnai; tėvų palikimą užmiršo; nustoje senobinio būdo, liežuviu, viešai užsigynę net vardo lietuvio, tėvynę sau kitą išpiršol! Tik: "Kur grįžios aprūkusios, vargšo duba, ten mūsų ik šioliai išliko kalba, jų mylistos jos užsigynė."

Ne vien taip kalbėjo senovėj, taip ar panašiai cituoja šių dienų modernūs mokslininkai, istorikai. Istorikas A. Budreckis, išstudijavęs šio laiko nuotaikas ir surinkęs daug statistinių žinių iš šio krašto, šitaip aptaria kalbos lemtingumą:

"Kur išnyko lietuvių kalba, ten per dvi kartas išnyko ir lietuvių. Lietuvių kalba maitina lietuviškumo šaknis. Kada lietuvių kalba iškrito iš kasdieninio gyvenimo, tada netekome per 70,000 Vilnijos tuteišų, per 300,000 prūsų. O Amerikoje, kur nėra kultūrinių varžtų, šandien yra milijonas nutautėjusių lietuvių kilmės žmonių. Kaip dažnai mums tenka išgirsti šitaip: "mano senoliai buvo lietuviai, bet aš tikras amerikonas". Kur lietuvių kalba dar gyva senelių ir tėvų tarpe, ten ir vaikaičiai dar sakys esą lietuviai... Kitais sakant, kalba yra dvasinis pradas kultūrai. Bendrakalbiai turi dvasinį ryšį. O dvasinis ryšys sudaro kultūrinę aplinką. Šis dvasinis solidarumas kaip tik yra tautybė. Žmogus negali būti pilnas tautos narys, jei jis saviję nejaucia dvasinio artimumo kitiems tautiečiams. Be dvasinio solidarumo tautybės sąvoka yra tik abstraktas. Išėjimoje, t.y. svetimoje aplinkoje, vienintelis dvasinis ryšys su tauta tiems, kurie vos prisimena tė-

vynę ar visai jos neatsimena, yra savita kalba. Išnykus lietuvių kalbai, lietuvių kultūra bus mirus".

Pirmieji rūpesčiai šeimoje ir mokykloje

Tie, kurie kalba, kad gimtosios kalbos aukštinimas ir vartojimas kasdieniniame gyvenime tautinei gyvybei išlaikyti yra tik senosios kartos primityvi apraška, jau patys netiki į tautos dabartį ir ateitį. Labiau šis tautinį solidarumą per kalbą skatina šeima ir mokykla. Užtat tik tam šie metai lietuvių gyvenime yra paskelbti lietuviškos šeimos ir švietimo metais.

Kas iki šiol šeimai paskatinti gimtąją kalbą išlaikyti ar lietuviškai mokyklai stiprinti padaryta? Nedaug! Nors šeima visados buvo savanoriška lietuvių gyvenimo, tada netekome per 70,000 Vilnijos tuteišų, per 300,000 prūsų. O Amerikoje, kur nėra kultūrinių varžtų, šandien yra milijonas nutautėjusių lietuvių kilmės žmonių. Kaip dažnai mums tenka išgirsti šitaip: "mano senoliai buvo lietuviai, bet aš tikras amerikonas". Kur lietuvių kalba dar gyva senelių ir tėvų tarpe, ten ir vaikaičiai dar sakys esą lietuviai... Kitais sakant, kalba yra dvasinis pradas kultūrai. Bendrakalbiai turi dvasinį ryšį. O dvasinis ryšys sudaro kultūrinę aplinką. Šis dvasinis solidarumas kaip tik yra tautybė. Žmogus negali būti pilnas tautos narys, jei jis saviję nejaucia dvasinio artimumo kitiems tautiečiams. Be dvasinio solidarumo tautybės sąvoka yra tik abstraktas. Išėjimoje, t.y. svetimoje aplinkoje, vienintelis dvasinis ryšys su tauta tiems, kurie vos prisimena tė-

Per 20 metų be didesnės reklamoms lietuviškoji mokykla yra išvedusi iš mūsų gyvenimą didelį būrį sąmoningo lietuvių pasiaukojimo jaunimo, jau pavaduojančio senesniąją kartą tautinės kultūros kūrimu.

Dalis nuopelnų jai, kad ir mūsų kalba jaunimo nevisiškai užmiršta. Mokykla neigiamai tik tu, kurie nori būti laisvi nuo tautinių pareigų ir priešais iš besiaukojančios tautai bendruomenės. Ar mūsų lietuviškoji mokykla pateisina ir pateisina mūsų besisielojančios bendruomenės lūkesčius? Jei tik iš dalies, tai tik todėl, kad mes nevisuotinai tuose rūpesčiuose dalyvavome, mokyklą per mažai vertinome ir ją rėmėme. JAV veikiančios 44 lietuviškos mokyklos įsisteigė dažniausiai tik pačių tėvų pastangom. Jei tik toks skaičius lietuvių rūpinasi liuanistiniu švietimu, iš kur susidarys lietuviškai mokyklai geresnės sąlygos, kaip mūsų mokykla gali tobulėti, kokios gali ateiti šviesesnės viltytys?

Kas reiktų šiais metais planuoti?

1. Visokiais būdais savąją mokyklą išpopuliarinti mūsų viešajame gyvenime, kaip reikšmingą pagelbininkę lietuvių išlaikyti; sukelti mūsų bendruomenėje tautinį ūpą saugoti gimtąją kalbą ir tautines tradicijas.

2. Atžymėti sąmoningas ir pasiaukojančias lietuviškas šeimas, aukojančias laiką ir pinigus, leidžiant savo vaikus per keliolika metų į šeštadienes liuanistines mokyklas. Itikinti ir paskatinti visomis galimomis priemonėmis kitas šeimas būtinai leisti savo vaikus į lietuviškąsias mokyklas tautiniam solidarumui palaikyti ir tautos ateičiai užtikrinti.

3. Nesant dar lietuviškos mokyklos ar vaikų darželio, surasti būdų jiems įsteigti.

Švęsdami lietuvių šeimos ir

ATSAKYMAI TEISINIAIS KLAUSIMAIS

Adv. Dr. M. ŠVEIKAUSKIENĖ sutiko šiame laikraštyje duoti paaiškinimų ir patarimų teisiniais klausimais Darbininko skaitytojams. Klausiant reikia pažymėti, ar skaito Darbininką. Klausimai siųsti jos adresu: Dr. M. L. Šveikauskas — Attorney-at-Law, Cooperative Bank Plaza, 1864 Centre Street, West Roxbury, Mass. 02132.

ŽMONOS PASKOLA VYRUI Klausimas

Ištekėdama už savo dabartinio vyro, buvau našlė su dviem vaikais: 19 ir 18 metų. Vyras, už kurio ištekėjau, buvo mano amžinatilsio pirmojo vyro geras draugas. Jį pažinojau per daugelį metų. Jis taip pat buvo našlys ir turėjo vieną 12 metų dukterį. Tuo metu aš turėjau pinigų banke ir namus, kuriuos pardaviau prieš ištekėdama.

Po metų mus ištiko didelė nelaimė: vyro dukterė, kurią auginau ir mylėjau kaip savo, susirgo ir per tris dienas numirė. Mano vyras buvo kaip beprotis, netekęs savo dukters. Aš irgi liūdėjau, ir ilgai mes jos negalėjome užmiršti. Bet gyvenimas tęsiasi, ir gyviems reikia gyventi.

Vyras pradėjo gerti ir pametė savo darbą. Kito neiškojo. Pradėjo pirkti senus namus ir juos remontuoti, paskui paroduoti. Iš pradžių tam priešinau. Man atrodo, kad nustosime kiekvieno savo cento. Bet vyras nustojo gerti ir tikrai pradėjo sunkiai dirbti. Taip jam pasesė parduoti apie aštuonis namus, iš kurių jis uždirbo nemaža pinigų. Tuos pinigus dėjo bankan savo vieno vardu. Aš jį prašiau dėti abiejų vardu, bet jis kiekvieną kartą, kai užsimindavau, pradėdavo pykti. Sakydavo, nebijok, tau užteks.

Tai vyko prieš 25 metus. Prieš 15 metų, rodosi, 1954 m., mano vyras sumanė nupirkti "apartment house" 8 butų namus. Paprašė mane jam paskolinti 10,000 dolerių, nes nenorėjo skolintis iš banko. Aš sutikau. Pareikalavau rašto. Norėjau, kad abu neumeitume pas advokatą. Bet vyras sakė: nereikia, jis pats man išduosiąs raštą. Tą raštą jis surašė angliškai ir pasirašė, kad pinigai jam buvo paskolinti už 4 proc. ir kad jis man juos grąžins po dvejų metų, o jei pareikalaučiau, ir anksčiau.

Procentus jis man mokoje į tebemoka, bet pačios sumos dar negražino, nors ir vėl man išdavė raštą, kad skolingas. Esame nebejauni, ir nežinia, kiek liko gyventi. Norėčiau savo reikalus susitvarkyti.

Prašau man atsakyti į šiuos klausimus: 1. jei mano vyras mirtų pirmas, ar aš galėčiau be teismų ir advokatų išsiimti iš jo banko man priklausančius ir jam paskolintus pinigus; 2. ar man tektų visas jo turas, kuris yra jo vieno vardu (santapos banke ir namai); 3. ar mano vaikams kas tektų iš jo palikto turto; 4. ar jo broliai ir še-

suos galėtų prisikabinti prie manęs ir mano vaikų dėl jo paliekamo turto.

Būsiu dėkinga už bet kurį patarimą.

Žmona, Massachusetts

Atsakymas

1. Iki 1964 metų Massachusetts valstijoje tokia paskola, kurią Tamsta suteikė savo vyrui, nebūtų įstatymų pripažinta. 1963 metais įstatymas šioj srity pas mus pasikeitė. Dabar tokia paskola būtų pripažinta teisiškai galiojančia. Tokiu būdu tada "raštas", kurį Tamstos vyras pasirašė prieš 15 metų, neturėtų jokios teisinės reikšmės. Tamsta sakai, kad vyras vėliau Tamstai išdavė kitą raštą šiuo reikalu. Patariu Tamstai nueiti pas vietinį advokatą, jam nuėšti tą raštą ir paklausti, ar raštas gerai surašytas ir ar jis turi teisinę reikšmę. Jei turi, — tada, jei vyras mirtų pirmas, Tamstos advokatas turėtų pateikti teismui tą raštą, taigi pareikalavimą (claim). Su tokiu "pareikalavimu" reikia elgtis labai atsargiai, nes jis turi būti pateiktas teismui per tam tikrą, palyginti trumpą, laikotarpį. Jei per tą laikotarpį jis nebus pateiktas, — žus skola.

2. Vyrui mirus, Tamsta jokiu būdu negalėtų nueiti į banką ir "išsiimti Tamstai priklausančius pinigus", jei pinigai yra bankan padėti vien vyro vardu. Kai bus paskirtas vykdytojas (tu atveju, jei bus paliktas testamentas) arba administratorius, jei tokio testamentas nebus paliktas, Tamsta galėsi, tam tikra tvarka, pateikti ieškinį (claim), atgauti savo pinigus. Žinoma, tik jei vyras Tamstai išduotas raštas yra teisiškai galiojantis.

3. Jei Tamstos vyras nėra teisiškai adoptavęs (išnūjęs) Tamstos vaikų, jiems niekas iš palikimo nepriklauso. Jei jis testamentu keliu jiems paliks turto, — tai kitas reikalas.

4. Atsakymas į Tamstos 4-tą klausimą priklauso nuo to, kiek turto Tamstos vyras paliks. Jei to turto bus daugiau negu 25,000 dolerių, — Tamstai teks likutį dalintis su jo broliais ir seserimi. Jei Tamstos vyras nenori tokio rezultato, — jam yra patartina sudaryti testamentą.

Atsakymas į Tamstos 4-tą klausimą priklauso nuo to, kiek turto Tamstos vyras paliks. Jei to turto bus daugiau negu 25,000 dolerių, — Tamstai teks likutį dalintis su jo broliais ir seserimi. Jei Tamstos vyras nenori tokio rezultato, — jam yra patartina sudaryti testamentą.

Atsakymas į Tamstos 4-tą klausimą priklauso nuo to, kiek turto Tamstos vyras paliks. Jei to turto bus daugiau negu 25,000 dolerių, — Tamstai teks likutį dalintis su jo broliais ir seserimi. Jei Tamstos vyras nenori tokio rezultato, — jam yra patartina sudaryti testamentą.

Aukos LKM Akademijai

Patersono, N. J., lietuvių parėmė L. K. Mokslo Akademijai. Kun. R. Krasausko paprašyti Mokslo Akademijos paruoštam veikalui išleisti aukojo: 100 dol. Marija Kulikaitienė, po 10 dol. Ant. Sprainaitis, Malvina Latvienė ir Veronika Eitmanienė, 7 dol. J. Jackūnas, 5 dol. M. Stankienė ir 1 dol. jos dėdienė Brumelov. Anksčiau šiam tikslui po 50 dol. yra aukoję Patersono liet. parapijos kunigai J. Kintą ir Vikt. Dabušis.

Taip pat L. K. Mokslo Akademijos veikalui išleisti aukojo: kun. J. Bakanas (Worcester) 100 dol., kun. P. Totoraitis (Newark) ir kun. A. Vilkaitis (Cicero) po 50 dol., Benediktas Paplauskas (Methuen, Mass.) 30 dol., Stasys Jančiauskas (Putnam) ir kun. P. Zemeikis (Elizabeth) po 25 dol.

Visiems aukojusiems L. K. Mokslo Akademijai tarla nuoširdų ačiū.

A. S.

Vysk. A. Deksnys audiencijoje pas popiežių Paulių VI

Vyskupas savo namuose

Vysk. Antanas L. Deksnys jau Europoje. Rugsėčio 21 atvyko į Bad Woerishofeną, į namus, kuriuos Augsburgio vyskupas buvo perleides amžinos atminties vysk. Pranui Brazui, ir kur šis buvo bestiegiąs pastoraicijos ir studijų centrą. Čia laisvosios Europos lietuvių vyskupas sutiko atsakyti į eilę klausimų ELI vedėjui kun. Br. Liubinui.

ELI: Garbusis Ganytojas, Europos lietuviai dvejus metus laukė vyskupo ir jo sulaukė Jūsų asmenyje džiaugiasi, nepaisant, kad tik retas anksčiau yra ką nors apie Jus girdėjęs. Ypač V. Vokietijoje gyveną lietuviai didžiąja dalimi yra antrojo pasaulinio karo pabėgėliai. Jūs gi iš Lietuvos išvykote kur kas prieš to karo pradžią (1936). Ar nemanote, kad tas faktas bus prisidėjęs ir Vatikanui, parenkant Jus iš apie 500 lietuvių kunigų vyskupo pareigom?

Vysk. Deksnys: Laukia vyskupo paskyrimo, kaip ir kiti lietuviai, tačiau nemanau, kad juo būti teks man. Kai buvau atsiklaustas, ar sutinku vyskupo pareigas priimti, atsakyti nebuvo lengva. Nežinau, kas nulėmė, kad buvo parinktas mano asmuo. Tai tiesa, kad iš Lietuvos nesu nuo nieko bėgęs. Baigęs studijas, negrįžau į Lietuvą, nes tai padaryti kliudė karas. Paskui pradėjau dirbti lietuvių tarpe, ten buvau reikalingas ir darbas man patiko. Darbo buvo tiek daug, kad net nebuvo laiko Lietuvos aplankyti.

ELI: Po konsekracijos apie pusantro mėnesio pralaidote JAV-bėse, kur dalyvavote visoje eilėje šaunių parengimų Jūsų garbei. Kada atvykote Europon, kur buvate apsisostę, su kuo susitikote?

Vysk. Deksnys: Rugsėčio 2 atvykau į Romą, o už poros dienų (VIII 6) buvau priimtas popiežiaus jo vasaros rezidencijoje Castel Gandolfo. Paulius VI suteikė palaiminimą visiem lietuviams, o ypač mano globai pavestiesiems. Romoje išbuvau apie 3 savaites, susitikau su kardinolais Antonio Samore, Sakramentų kongregacijos vadovu, ir Carlo Confalonieri, Vyskupų kongregacijos prefektu. Taip pat susitikau su eile vyskupų, pav., Vyskupų sinodo sekretorium Rubin, P. Marcinkum, Sipovič ir kitais. Su kai kuriais reikalingais asmenimis pasimatyti negalėjau, nes rugsėjis Romoje yra atostogų mėnuo. Rugsėčio 15 Sv. Kazimiero kolegijos rektorius apaštališkasis protonotaras prel. dr. Ladas Tulaba sukvietė Romos lietuvių susipažinti. Aplankiau Romoj gyvenančius lietuvių kunigus, susitikau su naujuoju marionų generolu tėv. Sielski.

ELI: Ar lietuviškąją pastoraiciją laikote pagrindine, ar tik pagalbine?

Vysk. Deksnys: Reikia stiprinti individualią pastoraiciją. Labai svarbu jaunimo reikalai, kad neištūstėtų. Pastoraicija ir tautiškumo palaikymas turi eiti ranka rankon.

ELI: Ar tautiškumas nekliaudo religiniam gyvenimui? Juk yra pavojus, kad lietuviai tik tada praktikuos religiją, kai ją skelbs lietuvių kunigas. O tai daugeliu atvejų reguliariai turėti juk neįmanoma?

Vysk. Deksnys: Reikia, kad katalikas būtų savas Bažnyčioje ir tada, kai ten naudojama jam svetima kalba. Bendrai tai sunkus klausimas, kuris dar reikalauja išsamių studijų.

ELI: Kaip yra su Sv. Kazimiero kolegija Romoje? Ar pratoma, kad ji duos pašaukimų ir pastoraicijai Europoje?

Vados direktorių prel. dr. Joną Avižą į Miuncheną. O dabar esu Bad Woerishofene, Europos lietuvių vyskupo namuose. Iš Romos į Vokietiją mane palydėjo tėv. dr. Juozas Vaišnoras, MIC.

ELI: Ar jau spėjote susipažinti su savo, kaip Europos lietuvių vyskupo, uždaviniais? Kokie jie yra? Kaip juos vykdysite? Kur gyvenate? Ar jau turite pasirinkęs bendradarbius?

Vysk. Deksnys: Pirmoji eilė stengiasi susipažinti su aplinkybėmis, kuriose teks dirbti. Noriu patirti visų pageidavimus, siekius, susipažinti su lietuvių kunigais. Skaitau, kad labai svarbu, kad kiekvienas kunigas būtų socialiai tinkamai aprūpintas. Nežinau, ar rūpinsiuisi šv. Rašto vertimu. Visą šv. Raštą išversti yra labai didelis darbas ir nežinau, ar galėčiau tam reikalui suorganizuoti pakankamai lėšų. Žinoma, nesakau, kad nereikia naujai versti. Būtų gera turėti vertimą iš originalių tekstų ir tai geroje lietuvių kalboje. Tačiau nereikia daryti duplikatų. Reikia derinti darbus su JAV veikiančia liturgine komisija, kuri taip pat rūpinasi šv. Rašto tekstais, kiek jie naudojami liturgijoje. Manau, kad būtų labai svarbu pasirūpinti katechetine ir apologetine literatūra lietuviškai, ypač, turint galvoje dabartinį vyksmą ir nerimą Katalikų Bažnyčioje.

Noriu sušaukti lietuvių kunigus pastoraicinei savaitei — pasitarimams. Žinoma, teks tai atlikti atskirais kraštais: V. Vokietijoje ir Didžiojoje Britanijoje. Kraštus, kur tėra po vieną lietuvių kunigą, teks jungti prie gausesnių susibūrimų.

Konkrečiai dar neturiu pasirinkęs asmenų, kurie bus mano artimieji bendradarbiai. Gyvensiu čia, Bad Woerishofene ir Romoje.

ELI: Ar lietuviškąją pastoraiciją laikote pagrindine, ar tik pagalbine?

Vysk. Deksnys: Reikia stiprinti individualią pastoraiciją. Labai svarbu jaunimo reikalai, kad neištūstėtų. Pastoraicija ir tautiškumo palaikymas turi eiti ranka rankon.

ELI: Ar tautiškumas nekliaudo religiniam gyvenimui? Juk yra pavojus, kad lietuviai tik tada praktikuos religiją, kai ją skelbs lietuvių kunigas. O tai daugeliu atvejų reguliariai turėti juk neįmanoma?

Vysk. Deksnys: Reikia, kad katalikas būtų savas Bažnyčioje ir tada, kai ten naudojama jam svetima kalba. Bendrai tai sunkus klausimas, kuris dar reikalauja išsamių studijų.

ELI: Kaip yra su Sv. Kazimiero kolegija Romoje? Ar pratoma, kad ji duos pašaukimų ir pastoraicijai Europoje?

Vysk. Deksnys: Vienas iš rūpesčių, kad iš viso būtų lietuvių tarpe pašaukimų kunigystei, o kolegijos uždavinys juos auklėti lietuvių pastoraicijai užsienyje, taigi ir Europoje.

ELI: Vysk. Brazys planavo studijų centrą. Ar ir Jūs turite planų šioje srityje?

Vysk. Deksnys: Reikia dvasios, dvasinės koncentracijos. Norėčiau tinkamai panaudoti visus talentus, norėčiau sutelkti intelektualus — kunigus ir pasauliečius.

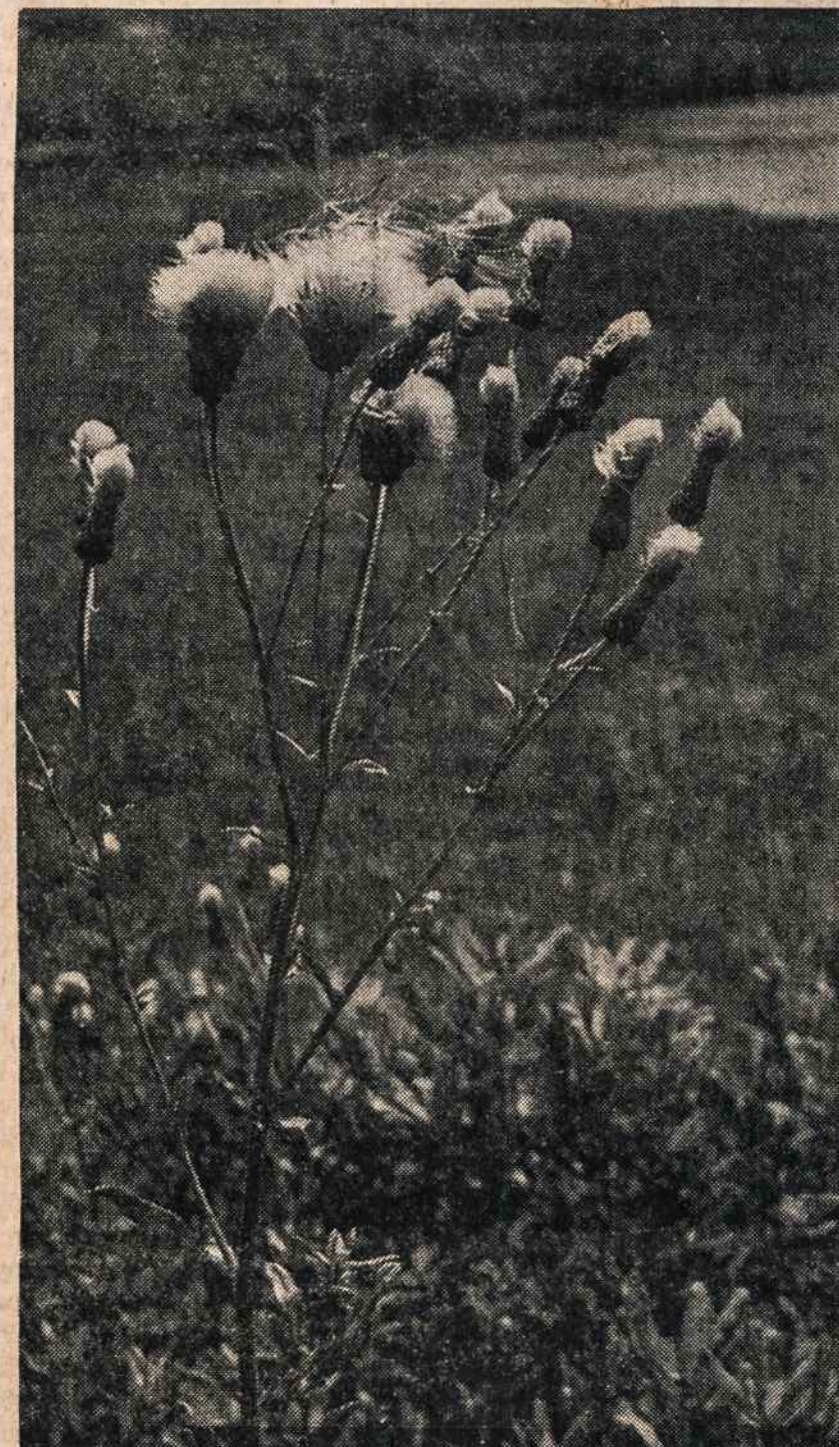
ELI: Sv. Kazimiero kolegija yra išleidusi daug jaunų kunigų su mokslo laipsniais. Didelė jų dalis yra JAV-bėse, ne lietuvių tarpe. Ar negalima juos gražinti lietuviškam darbui?

Vysk. Deksnys: Nesvarbu, kuriame krašte kas gyvena. Reiktų rinkti jėgas iš visur.

ELI: Koki yra patys artimiausi darbai?

Vysk. Deksnys: Tartis su Sielovadų direktoriais, užpildyti vietas, kur triksta kunigų jaunimas, kad veikia Vasario 16 gimnazija, kad ruošiamos lietuviškųjų studijų savaitės. Tai viskas labai vertinga ir gera. Pirmoji eilė stautu lietuvių Bendruomenę. Aišku, labai svarbi pasauliečių veikla Bažnyčioje, kuri, kiek girdėjau irgi yra organizuota.

ELI: Ar jau orientuojatės, kokie visuomeniški ir šiaip lietuviški sambūriai bei institucijos veikia V. Vokietijoje? Kaip juos vertinate?

Vasara jau baigiasi

Nuotr. V. Maželis

Alpėse žuvo gimnazijos kapelionas

Šviesiam kun. J. Riaubūno atminimui

Vasario 16 gimnazija atostogų metu neteko savo kapeliono. Tai jau antrasis atvejas, kai tos mokyklos kapelionas savo veiklą užbaigia tragiškai. Prieš 7 metus gimnazijos salėje, kalbėdamas iškilmų metu prel. Tulabos atsilankymo proga, sukrito kun. dr. Juozas Navickas ir iki šios dienos tebėra bekalbis invalidas. Jo įpėdinis kun. Jonas Riaubūnas dingo paslaptingu būdu Alpių kalnuose.

Nebuvo planavęs atostogauti Alpėse, o jau buvo užsiskęs vietą prie Viduržemio jūros, kur ketino pradėti ilsėtis rugpiučio 8. Tačiau tos pačios mokyklos mokytojas salezietis kunigas Stasys Šileika pasiprašė pagalbos. Turi automobilį, o dar ne koks važiuotojas, tai nediršta vienas leistas ilgon kelionėn ir Italijos šiaurėje esančią lietuvių saleziečių vilą Antey St. Andre vietovėje. Kun. J. Riaubūnas, pats dar neseniai išlaikęs vairuotojo egzaminus, susigundė ir leidosi į bendrą kelionę.

Nuvažiavo laimingai. Pailsėjęs išėjo į kalnus, kuriuos pažinojo iš studentavimo dienų. Ten 1947 vasarą buvo atostogavusi visa Romos Sv. Kazimiero lietuvių kolegija. Išėjo liepos 27 ir daugiau nebe grįžo. Šeiminkai pasigedo ant rytojaus, o liepos 29 pranešė policijai ir buvo pradėtas stropus ieškojimas.

Iš Romos atskubėjo studijų draugas prel. Vincas Mincevičius, kuris Antey St. Andre apylinkes pažįsta kaip nuosavą kiemą. Tačiau nei valdiškieji ieškojotai, nei prel. Mincevičiaus suorganizuotoji privati ekipa kun. Riaubūno nesurado.

Buvo surastas žmogus, su ku-

riuo ieškomasis kalbėjęs liepos 27 apie 5 val. vakaro. Klausęs patogaus kello į saleziečių vilą ir nuėjęs nurodyta kryptimi pagal kanalą, kurio gale esąs užakęs durpynas... Ieškojimas jau nutrauktas. Pagal Italijos įstatymus, už 5 metų galima per teismą išreikalauti galimos mirties pripažinimą.

Kun. Jonas Riaubūnas gimė 1926 birželio 3 Kazlų Rūdoje, o užaugo Kaišiadoryse, kur jo tėvelis buvo pašto viršininku. Šeimoje augo 3 berniukai, Jonas jų vyriausias. Gimnaziją baigė labai jaunas, dar nesulaukęs nė 17 metų. Pradėjo studijuoti Kauno universitete technikos fakultete. Tačiau toji sritis jo nepatenkino ir apsisprendė ruoštis kunigo pašaukimui.

Trumpai pabuvęs Kauno kunigų seminarijoje, 1944 rudenį atvyko Vokietijon į Eichstaettą, o už metų buvo pasiūstas Romon, kur Gregorianumo universitete įsigijo licenciatu laipsnius teologijos ir bažnytinės teisės moksluose. Kunigu įšventas 1950 kovo 4.

Pasitraukęs iš šv. Kazimiero kolegijos dėstė tikybą itališkoje gimnazijoje netoli popiežiaus vasaros rezidencijos Castel Gandolfo, kartu ruošdamasis doktorato egzaminams. Tačiau 1962, priėrikus kapeliono Vasario 16 gimnazijai, pakluso šaukimui ir atvyko Vokietijon, tieša, iš karto pasitikėdamas prel. Tulabos žodžiu, kad netrukus galės grįžti Romon ir baigti savo doktoratą.

Metai vijosi metus, visi pažadai buvo užmiršti, o kun.

Riaubūnas tapo sunkiai bepažeidiamu vienoje iš pačių atsakingiausių vietų lietuvių sielovadoje Europoje. Šalia tikybos pamokų dėstė lietuvių ir lotynų kalbas ir istoriją. Pagelbėdavo direktoriams (o jo buvimo metu direktoriavo 4) taip pat administraciniuose darbuose, ar tai sudarydamas pamokų tvarkaraštį, ar vadovaudamas mokytojų tarybos posėdžiams, direktoriui esant sukludytam. Pakartotinai buvo kvieistas ir pats imtis direktoriaus pareigų, bet atsisakė.

Daug ir sėkmingai darbuodavosi įvairių meniškų programų parengime, jas planuojant, sudarant ar parenkant tekstus, stiprinant ūpo netenkančius nesutarimus, šalino tarpusavio įtarinėjimus ir nepasitikėjimą viens kitu, skatino praktikuoti artimo meilę ir pats ją giliai praktikavo.

Savo garbės nė medžiaginės naudos nieiškojo. Kazin ar visi sūspėjo gražinti mažas skoleles? Tik nusišypsodavo, kai po kokio pavykusio renginio, kurio parengiminiuose darbuose būdavo nešęs kone atsakingiausiąją našta, žurnalistas, ypač vokiškoje spaudoje, laurus sudėdavo kolegai.

Laisvalaikiu mėgdavo daug

vaikščioti ar važinėti dviračiu, dažnai vienas, o ne kartą ir su mokinių grupe. Mėgo pokalbį ir diskusiją. Buvo išikimas ir prieraišus draugas, nepabūgštą ginti draugų gero vardo net galiūnų akivaizdoje, jei to prireikdavo.

Atostogų metu ir šiaip progai pasitaikius, mielai pagalbėdavo lietuviškoje pastoracijoje šalia gimnazijos. Ne kartą yra laikęs pamaldas Kaiserslauterne ir Schwetzingene, ten vadovavęs susikaupimo dienoms, vykęs talkon į Stuttgartą ir kitur.

Vedė bičiulišką pokalbį su lietuvių evangelikų kunigais ir veikėjais. Kur bebūdamas, lengvai užmegzdavo ryšius su žmonėmis, buvo žmonių mėgiamas ir mielai žmonėjosi. Turėjo daug bičiulių vokiečių kunigų ir nekunigų tarpe. Gerai kalbėdamas itališkai, vokiškai ir prancūziškai, susirasdavo atostogų metu visur draugų ir draugystes palaikydavo.

Vokietijos lietuvių katalikų sielovadoje kun. Jonas Riaubūnas nebus lengvai pakeičiamas. Pasigęs jo ir kai kurios orga-

Kun. Jonas Riaubūnas

nizacijos, o Romuvos LB apylinkėi reikės ieškoti naujo vadovybės nario. Oficialiai kun. Jonas Riaubūnas nėra miręs, ta-

čiau nedaug likę vilčių, kad tai būtų tikrovė. Teliaka jo likimą pavesiti Dievo gailestingumui.

Kun. Bronius Liubinas (ELI)

NAUJA RADIO VALANDĖLĖ ATLANTO PAKRAŠTY

Atbunda lietuvių veikla prie Atlanto krantų po vasaros atostogų. Džiuginantis reiškinys, jog šį rudenį jaunosios kartos veikėjai steigia naują lietuvių radijo programą.

Tarytum New Yorko "Laisvės Žiburio" radijo programos atžala, Philadelphiajio rugsėjo 14 pradės veikti "Laisvės Žibury" (angliškai: Lithuanian World Review). Ši programa bus dvikalbė: anglų bei lietuvių kalbomis oro bangomis pra-

delphijos apylinkės pirm. Angliškai programos daliai vadovaus **Antanas Mažeika**, kuris buvo New Yorko "Laisvės Žiburio" pradininkas ir direktorius.

Lietuvių programos įvedimas į WIBF transliacijas yra didelis laimėjimas, kadangi ligšiol jokiai tautinei mažumai nepavyko ten gauti valandėlės. Reiškia, stotis pritaria lietuvių valandėlės apimčiai ir tikslam.

Algirdas Budreckis

bilš Laisvės Žibury lietuvių visuomenės ir kultūros reikalais. Savo aktualiomis temomis šioji programa bus transliuojama kiekvieną sekmadienį 4 val. popiet per WIBF-FM (103.9 mc.). Ši Philadelphiajos galingiausia stotis apima visą "Delawaro slėnį" (pietų Pensilvaniją, įskaitant ir kasyklų sritis, New Jersey ir Delaware). Jos galin-gumas siekia 50,000 vatų.

Lietuviškai daliai vadovaus **Gabrielius Mironas**, LB Phila-

delphijos apylinkės pirm. Angliškai programos daliai vadovaus **Antanas Mažeika**, kuris buvo New Yorko "Laisvės Žiburio" pradininkas ir direktorius.

Lietuvių programos įvedimas į WIBF transliacijas yra didelis laimėjimas, kadangi ligšiol jokiai tautinei mažumai nepavyko ten gauti valandėlės. Reiškia, stotis pritaria lietuvių valandėlės apimčiai ir tikslam.

Algirdas Budreckis

IŠ ŠAULIŲ PASTOGĖS

Ką veikia Stasio Butkaus Detroito kp. šauliai? Pagalba Punsco lietuviams

Gaunama daug laiškų iš Punsco (Lenkijos valdomo krašto) lietuvių. Prašo pagalbos, ypač drabužių. Šiuos ir kitus reikalus tvarko St. Butkaus kp. moterų sekcijos vadovė Lidija Mingėlienė. Jai padeda Jonas Butkus, St. Pranėnienė ir kt. šaulės. Birželio — liepos mėn. Punsco lietuviams išsiųsta 20 didokų siuntinių. Jų bendras svoris siekia 600 svarų. Siuntiniai pakrauti devėtais, bet gerai drabužiais. Grynai iš kuopos kasos sumokėtos persiuntimo išlaidos, kurių susidarė 165 doleriai.

S. L. Mingėlienė gauna daug pagalbos prašymų. Susidarė storka byla tų laiškų. Drabužiai ir toliau renkami. Rudenį vėl bus ruošiami siuntiniai. Visi, kas turi gerų drabužių: vyriškų, moteriškų ir vaikiškų — prašomi juos įteikti bet kuriam kuopos šauliui, Vladiui Paužai, Lidijai Mingėlienei ir kitiems. Visi aukojantieji prašomi pridėti ir pinigų persiuntimui. Kuopai susidaro nepakeliamai didelės išlaidos.

Kazimierai ir Povilui Valantinams pagerbti pietūs

Povilas Valantinas yra seniausias šaulys Detroito, ne amžiumi, bet savo šauliška veikla. Jis yra laisvės ir nepriklausomybės karo dalyvis. Jis yra vienas pirmųjų šaulių Raseinių aps. ir iki bolševikų Lietuvos okupacijos labiausiai pasižymėjęs savo veikla. Visą laiką tarnavo Lietuvos policijoje.

Rugsėjo 28, Kazimierai ir Povilui Valantinams švenčiant auksinį vedybų jubiliejų, Stasio Butkaus Detroito šaulių kuopa nutarė savo garbingajam šauliui suruošti iškilmingą vedybinio gyvenimo 50-ties metų sukakties paminėjimą ir seniausio šaulio pagerbimą.

Iškilmingos pamaldos įvyks šv. Antano parapijos bažnyčioje, o Lietuvių namuose (po pamaldų) bus banketas su senovinėmis vestuvių apeigomis.

LŠST suvažiavimas

LŠST centro valdyba praneša, jog 1970 m. balandžio 25-26 dienomis Detroito šaukiamas JAV ir Kanados šaulių visuotinis suvažiavimas. Bus išrinkta nauja LŠST centro valdyba. Įvykiui atžymėti bus atlikta įdomi meninė programa, kuriai ruošiamasi jau dabar.

V. Mingėla

Worcester, Mass.

Tautos šventės minėjimas
Rugsėjo 7 JV Lietuvių Bendruomenės Worcesterio apylinkės valdyba surengė Tautos Šventės minėjimą su pamaldomis Sv. Kazimiero bažnyčioje ir susirinkimu Maironio parke. Paskaitą skaitė Emilija Čekienė iš New Yorko. Po paskaitos buvo meninė dalis.

Pobūvis-vakariene

Nekaltai Pradėtosios švč. Mergelės Marijos seserų kongregacijos rėmėjų Aušros Vartų skyrius rugsėjo 27 (šeštadienį), 7 val. vak. Maironio parke jaunimo stovyklos fondo naudai rengia pobūvį-vakarienę su menine programa ir šokiais. Meninę programą atliks solistė Marija Petrauskienė-Lemkutė ir akompaniatorė Eleonora Minukienė-Dvarionaitė. Šokiam gros RM Trio. Paremkim naujai rengiamą jaunimo stovyklą Vermonte ir kuo gausiau atsilankykime į vakarienę.

Nauja lietuvių profesorė

Quinsigamondo kolegija praneša, kad nuo ateinančių mokslo metų pradžios yra paskirta dešimt naujų mokomojo personalo asmenų, jų tarpe viena lietuvių, Aurelija Palubeckaitė, praeitais metais įsigijusi psichologijos ma-

IŠ VISUR

— **JAV LB Centro valdyba** yra pakviesta ir dalyvaus PLB valdybos 1969 rugsėjo 12-13 ruošiamame a. a. Juozo Bačiūno pagerbime V. Adamkaus vasarvietėje. Ta proga Centro valdyba numato turėti pasitarimus su PLB ir Kanados Krašto LB valdybomis.

— **Clevelando Tėvynės garsų radijui** sukanka 20 metų. Sukaktvinė transliacija įvyks rugsėjo 12, kurioje pakviesti dalyvauti Tėvynės garsų radijo programos įsteigėjas Jaunutis Nasvytis ir šio darbo pradininkai Balys Auginas, Alfonsas Mikulskis ir Kęstutis Sukys. Dvidešimtmečio proga spalio 12 Sv. Jurgio salėje rengiamas didelis radijo valandėlės banketas.

— **Pasaulio ir Amerikos Liet. Gydymo suvažiavime** rugpiučio 31 Toronte išrinkta nauja valdyba: dr. V. Paprockas — pirmininkas, dr. V. Avižonis — vicepirmininkas, dr. B. Radzivanas — sekretorius bei išdinininkas (visi trys iš New Yorko), dr. E. Ringus, III. — II vicepirmininkas, dr. J. Yčas, Kanada — III vicepirmininkas. Nariai direktoriai: dr. V. Damijonaitis, N. Y., dr. J. Valaitis, III., dr. B. Matulionis, New England, dr. L. Petrauskas, Australija, dr. O. Gustainienė, Kanada, dr. V. Ramanauskas, Ohio, dr. P. Šepetys, Mich. Revizijos komisija: dr. S. Petrauskas, N. J., dr. I. Giedrikenė, N. J., dr. B. Jankauskas, N. Y. Garbės teismas: dr. J. Meškauskas, dr. J. Baliūnas, dr. M. Miškinienė.

— **Dr. Fr. Mažeika ir V. Sinukas**, abu iš Chicago, atsiuntė Tautos Fondui po 25 dol. įnašų ir yra įrašyti į asmeniškai Eltos biuletenius gaunančių ypatingųjų TF rėmėjų sąrašą.

(E.)

— **Lietuviai sportininkai**

Australijoje jau pradėjo ruošti jubiliejinei XX Australijos lietuvių sporto šventei, kuri įvyks šių metų pabaigoje Geelonge, apie 40 mylių nuo Melbourne. Geelonge yra nedidelė, bet nuostabiai veikli ir vieninga lietuvių kolonija, kuri bene pirmoji Australijoje pasistatė Lietuvių Namus. Dabar Geelongo lietuviai jau planuoja juos didinti, nes to reikalauja besiplečianti lietuviška veikla.

— **Lietuvių skautų sąjungos**

tarybos pirmija yra paskelbusi sąjungos korespondencinį suvažiavimą. Suvažiavimo tikslas — išrinkti naują sąjungos vadovybę ateinančiam trim metam ir aptarti sąjungos veiklą, pateikiant savo pasiūlymus. Suvažiavimo prezidiumą pavesta sudaryti Bostone gyvenantiems skautininkams. Suvažiavimo dalyvių registracija baigiasi rugsėjo 25. Visais suvažiavimo reikalais prašome kreiptis pas K. Nenortą, 44 Alban St., Dorchester, Mass. 02124.

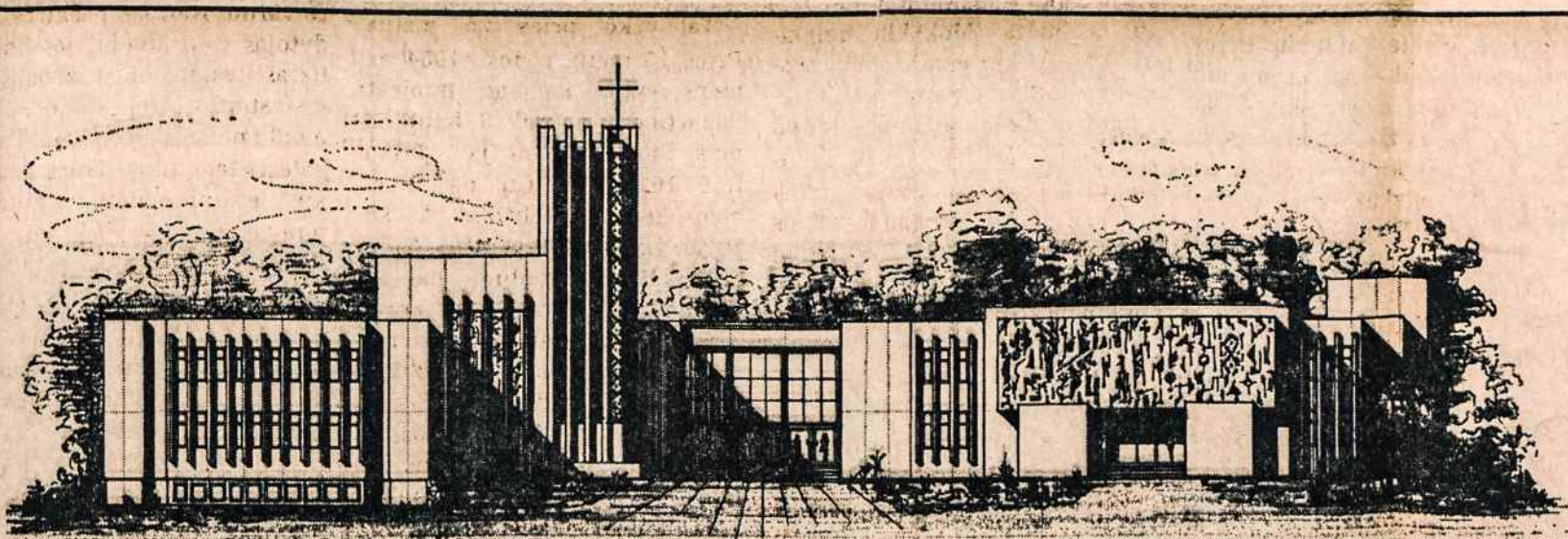
gistro laipsnį Assumption kolegijoje. Ji yra baigusi psichologiją Massachusetts universitete.

A. Palubeckaitė yra susipratusi lietuvių, uoli skaučių veikėja — vadovė. Linkime sėkmės naujose pareigose.

Eglė Pauliukonytė Europoj

Pagal studentų pasikeitimo planą Massachusetts universitete ketvirtus metus fiziką studijuojanti Eglė Pauliukonytė iš Worcesterio šią vasarą devynias savaites dirbo chemijos laboratorijoje prie Aacheno, Vokietijoje. Dalyvavo lietuviškų studijų, vykusių Bad Godesberge prie Reino, savaitgalyje ir prisidėjo prie studijų programos pajavrinimo. Su studentais buvo nuvykusi į Berlyną, lankėsi ir Rytų Berlyne. Baigusi darbą laboratorijoje, aplankė Graikiją ir Italiją.

Pr.

Kultūros Židinio projekto fasadas, archit. Adolfo Tyliaus. Išplanuota salė, Lituanistinės mokyklos patalpos, organizacijoms kambariai, biblioteka, meno galerija, spaustuovės, redakcijų bei administracijų patalpos, koplyčia, vienuolynas, muziejus.

AMZINYBEI... TĖVŲ ŽEMEI

SVENTINAME LIETUVIŲ KULTŪROS ŽIDINIO, JAUNIMO CENTRO, AUŠROS VARTŲ KOPLYČIOS BEI VIENUOLYNO STATYBAI ŽEMĖ

1969 rugsėjo 21 dieną sekmadienį, 3:30 po piet

361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. (Highland Parke)

(Automobiliais lengviausiai pasiekiami INTERBOROUGH PKWY pirmas išvažiavimas po Cypress Hills išvažiavimo, nors nepažymėta, bet žemyn į kairę VERMONT PL., Highland parką.)

Pašventinimo proga 6 val. vakare

KONCERTAS - VAKARIENĖ

RIDGEWOOD, 58-15 CATALPA AVE. (prie Myrtle Ave.)

Programoje: ALDONA STEMPUŽIENĖ

Koncerto-Vakarienės auka Statybos Fondui 10 dol.

Nuolankiai kviečiame Jus ir Jūsų artimuosius dalyvauti ir paremti savo dvasia ir auka šį dieną mūsų visų Kultūros Židinio statybos reikalą.

Dėkingi Tėvai Pranciškonai

Lietuvos vyčiai gina Lietuvos reikalus

Lietuvos vyčiai turi taip vadinamą Lietuvos reikalų komisiją, kuri ragina vyčius rašyti laiškus įvairiomis amerikiečių įstaigoms, laikraščių redakcijoms, valdžios žmonėms. Savo laiškais vyčiai gina Lietuvos laisvės bylą, skatina amerikiečius prisiminti Lietuvą; taip pat padėkoja redakcijoms ir valdžios žmonėms už palankius žodžius, prisiminimus. Tai plati ir aktyvi veikla.

Ir šiame 56-tame seime Lietuvos reikalų komisijos garbės pirm. kun. Jonas Jutt-Jutkevičius padarė platų pranešimą apie šios komisijos veiklą. Čia spausdiname to pranešimo santrauką, paliesdami pačius svarbiausius faktus.

★

Jau 23 metai, kaip veikia Lietuvos reikalų komisija. Tai gražus laikas, pašvęstas Lietuvos laisvinimui.

Praėjusiais metais vyčiai šioje srityje padarė štai ką: biuletenių paruošė — 8, laišku biuleteniucse pažymėta — 248, biuletenių išsiųsta — 2120, ak-

tyvių laišku rašytojų turėta 132, buvo 10 kp. su veikiančia Lietuvos komisija, iš viso laišku ir atviručių parašyta 10,450, atsakymų gauta — 2,317.

Palyginus su praeitais metais, atrodo, lyg būtų atoslūgio. Pvz., praeitais metais biuletenių paruošta 10, jų išsiųsta 2340, laišku išsiųsta 11,179, atsakymų gauta — 2,470. Bet ir šiais metais veikla buvo didelė.

Sumažėjo kuopų, kurios turi Lietuvos reikalų komisiją. Praeitais metais jų buvo 12, šiemet 10. Reikėtų, kad kuo daugiau kuopų turėtų tokią komisiją.

Aktyvių laišku rašytojų šiemet padidėjo. Pernai buvo 130, šiemet 132.

Apygardom daugiausia laišku parašė — N. Anglijos — 2192, už jų rikiuojasi New Yorko — New Jersey — 2031, Mid Central apygarda — 1976, Illinois-Indianos — 1332, Kalifornijos — 901, visi kiti — 2018.

Praeitais metais visus pralenkė New Yorko-New Jersey apygarda (7440), šiemet daug ge-

riau pasirodė Mid-Central apygarda, pernai parašė 113, šiemet 1976.

Šios kuopos turėjo Lietuvos reikalų komisiją: Philadelphia 3, Brooklyno 41, Dayton 96, Los Angeles 133, Worcester 26, Detroit 79, Amsterdam — 100, Newark — 29, Kearny 90, Chicago 112.

Suvažiavimas ragina ir kitas kuopas pasekti šiuo kuopų pavyzdžiu — aktyviai įsijungti į Lietuvos reikalų komisiją.

Daugiausia parašė

Komisijos pirmininkas Karolis Grigaitis praeitais metais parašė 175 laiškus ir atvirukus ir gavo 68 atsakymus. Kun. J. Jutkevičius, komisijos garbės pirmininkas, parašė 610 laišku bei atvirukų.

Daugiau nei 100 laišku parašė: Mrs. Sophie Zager iš Detroito — 209 laišku, Pranas Vaškas iš Newarko — 160, Albertas Zakaras iš Chicagos — 152, Mrs. Pat Milius iš Detroito — 105, Mildred Lapinskas iš Worcester — 103, kun. Albinas Janiūnas iš So. Bostono — 101, Bernardine Rogers iš Chicagos — 101.

Iškarpos iš laikraščių

Iškarpos iš laikraščių ir žurnalų buvo pati svarbiausia medžiaga. Be jų nebūtų galima išleisti biuletenių. Kai susipažįstama su iškarpomis, tada nusprendžiama, ką daryti.

Praėjusiais metais daugiausia iškarpų atsiuntė šie asmenys: Pranas Vaškas iš Newarko, Al. Jaritis iš So. Bostono, Genovaitė Gobyte iš Amsterdam, Cecilija Kincie iš Chicagos, Juozas Janulaitis iš Philadelphia, kun. Albinas Janiūnas iš So. Bostono.

Kiti nariai atsiuntė mažiau iškarpų. Komisija visiem dėkoja, ypač dėkoja Elenai V. Kulber, kuri labai daug veikė savo apylinkėje. Ji daug įdėjo darbo į lietuviškus parengimus, parašė daug laišku.

Komisija kviečia visus sekti spaudą ir iškarpas atsiųsti į centrą.

Lietuvos nepriklausomybės šventė

Komisijai labai rūpi, kad tinkamai būtų prisiminta Vasario 16 — Lietuvos nepriklausomybės šventė. Nariai parašė daug laišku valdžios žmonėms, primindami jiems Vasario 16.

Vyčių rūpesčiu 12 gubernatorių, 26 burmistrai paskelbė Lietuvos respublikos dieną, Kongrese pasakė kalbas 97 kongresmanai ir 22 senatoriai. Kalbas atspausdino Congressional Record. 111 laikraščių skelbė lietuviškus parengimus šia proga, 3 laikraščiai įsidėjo gražius vedamuosius apie Lie-

tuva, 4 televizijos kanalai ir 10 radijo stočių paminėjo Vasario 16 savo programose.

Pavergtų tautų savaitė

Šiemet įspūdingai buvo paminėta pavergtų Europos tautų savaitė. 54 laikraščiai ją gražiai prisiminė, Atstovų rūmuose 53 kongresmanai pasakė kalbas, 17 gubernatorių ir 22 burmistrai paskelbė tą savaitę savo valstybėse ir miestuose.

Savaitė pasisekė ypač todėl, kad šiemet buvo dešimties metų sukaktis.

Rezoliucijų klausimu

Komisija visada remia rezoliucijų klausimą, kad Kongreso priimta rezoliucija (H. Con. Res. 416) būtų iškelta J. Tautose. Dabar bandoma surasti įtakingų ir garsių žmonių, kurie sutiktų įeiti į komitetą. Tada bus palankesnė vieša opinija, kad rezoliucija būtų iškelta Jungtinėse Tautose. Į šį darbą kviečiamos visos kuopos ir visi jų nariai.

Lietuvos reikalų komisija gerai supranta bolševikų kėslus — užkariauti visą pasaulį ir pavergti visą žmoniją. Todėl komisija kviečia visus Lietuvos vyčius visom savo išgalėm dirbti Lietuvai labui. Tai bus kova ir už žmogaus teises visam pasaulyje.

Kai išsikūrė vyčiai, jie norėjo per organizaciją pasidaryti

Naujoji Lietuvos vyčių centro valdyba, iš k. į d. 1-je eilėje Diane Daniels — 1 vicepirm., Stanley Vaitkus — izdo globėjas, Stella Sankal — izdininkė, dr. Jokūbas J. Stukas — pirm., Dorothy Dutkus — sekretorė, Albertas Jaritis izdo globėjas; 11-je eilėje — Longinas Svelnis 3-čias vicepirm., Helen Zimmer fin. sekr., Leonas Pauksta 2-ras vicepirm.

geresni šio krašto piliečiai ir didesni patriotai lietuviai. Tad mūsų pareiga lieka ta pati — padėti savo artimui. O kas artimesnis, jei ne mūsų broliai lietuviai Lietuvoje. Tad tenelieka nė vieno vyčio, kuris neįsijungtų į pavergto krašto vadavimą. Rašykim laiškus, skelbime visiems, kas dedasi Lietuvoje, reikalaukime pavergtie- siam laisvės.

Visos nuotraukos Vytauto Maželio

Vysk. V. Brizgys dedikuoja prel. Kemežio gatvę Elizabete Lietuvos vyčių seimo metu, rugpjūčio 24 d. po iškilmingų seimo pamaldų. Iš k. į d. prel. Wm. Furlong — arkivyskupo Bolando atstovas, drauge mokėsis su prel. Kemežiu, kun. Petras Zemelkis — lietuvių šv. Petro ir Povilo parapijos administratorius, Elizabeto miesto burmistras Tomas Dunn.

Prezidiumo nariai seimo metu balsuoja už rezoliuciją iš k. į d. Joseph Sakaitis — vicepirm., Larry Janonis — pirm., Leon Pauksta — vicepirm., Sylvia Shukis — sekr., Susan Boroskas — sekr.

Seimo metu pagerbti ir apdovanoti žyinių vyčiai už visuomeninę veiklą. Iš k. į d. 1-je eilėje — kun. John C. Jutt, Loreta Stukienė, muzikas Aleksandras Aleksis, kun. Albertas Kontautas — dvasios vadas, Phyllis Grendal, kun. Dominick Pocius, 11-je eilėje Frank Vaškas, Juozas Sadauskas, Irene Sankus, Albert Jaritis, Eleonore Laurin, Leona Pauksta, Helen Kulber.

Zibuoklių sekstetas, dainavęs vyčių bankete rugpjūčio 24 d. Iš k. į d. Genevieve Mazur, Edna Mack, Aldona Pitkunigienė, Ona Skurvydienė, Bronė Venckuvienė, Loreta Stukienė. Prie pianino seksteto vadovas Liudas Stukas.

Laimėję narių atžymėjimą ir laimėjusių kuopų atstovai: iš k. į d. 1-je eilėje. Valentinas Barzlauskas — Worcester, Sophie Zager — Detroit, Elena Pinkus — Worcester, Stella Sankal — Cleveland, Mildred Grinevich — Kearny, Genevieve Gobis — Amsterdam, 11-je eilėje — Philip Skabekis — New York, Irene Wood — Amsterdam, Juozas Sadauskas — Cleveland, Ellen Nakrosis — Kearny, Larry Janonis — New York, Helen Zimmer — Chicago, Albert Jaritis — So. Boston.

RYŠIAI SU LIETUVA, PROF. PAKŠTAS IR LIUBLINO UNIJA

Studijų savaitė Vokietijoje (5)

J. Lukošius skaitė pranešimą apie ryšius su Lietuva. Pažymėjo, kad reikia daryti skirtumą tarp palaikymo ryšių su oficialiomis okup. Lietuvos įstaigomis ir su privačiais asmenimis. Supažindino su 1966 sausio 22-23 veiksnių konferencijos Clevelande nutarimu ir su III PLB Seimo New Yorke rekomendacijomis, kurios tokį skirtumą taip pat daro.

Liausiai praktikuojami santykiavimo būdai yra susirašinėjimas laiškais, pasikeitimas dovanų siuntiniais ir asmeniniai susitikimai. Laiškų rašymas reikalauja atsargumo. Reikia žinoti, kad korespondencija Sovietų Sąjungoje tikrinama. Neatsargiais žodžiais galima pakentki savo artimiesiems.

Pasikeitimas dovanų siuntiniais yra pats nekalčiausias ir pavojiausias santykiavimo būdas. Tačiau siųsdami siuntinius ir mokėdami plėšikiškus muitus, esame priversti šelpti ir okupantą.

Liausiai ginčytinas yra laisvojo pasaulio lietuvių lankymas tėvynėje ir santykiavimas su lietuviomis, atvykstančiais iš tėvynės į laisvąjį pasaulį. Tai dėl to, kad sunku atskirti oficialų pareigūną nuo privataus asmens, menininką nuo agento, turistą nuo provokatoriaus. Vykimas į tėvynę apsilankyti turi daug aspektų. Jis nėra nepavojingas. Pavojingiausias tiems, kurie neturi gyvenamojo krašto pilietybės, nes, atsivėrusi bėdoje, nėra kas rūpintis. Kai kurie kraštai (Sveicarija) iš grįžusių atgal atima pagalbą tarpautines sutartis išduoda politinio pabėgėlio pasą ir išduoda paprastą užsieniečio pasą. Atrodo, kad tokia pat praktika įsiveda ir Vokietija. Politinis pabėgėlis, apsilankęs tėvynėje, grįžta jau paprastu emigrantu. Lankytis tėvynėje kviečia komunistinės įstaigos bei organizacijos. Tai rodo, kad jis sovietams naudingas.

Kadangi mūsų veiksnių patarimai daugelio nepaisomi, pranešėjas siūlė žiūrėti, kad nebūtų pažeisti bent šie trys elementariausi dėsniai, kuriuos jau anksčiau ir kitur yra suformulavę kiti kalbėtojai, būtent, kad kiekvienas lietuvis ventų tiesiogiai ar netiesiogiai: 1) pripažinti sovietinę okupaciją, 2) silpninti tautinį krašto atsparumą ir 3) kenkti kultūrinei ir politinei išeivijos misijai. Kas nusizengia prieš tuos reikalavimus, išskiria save iš lietuvių bendruomenės.

Pranašas K. Pakštas
Pirmasis penktadienio (liepos 18) paskaitininkas buvo šaunusis kalbėtojas **prof. dr. J. Ereštas**. Jo paskaitos tema — **Kazys Pakštas — egzodo pranašas**. Sunku būtų surasti pagyvenusį lietuvių inteligentą, nepažinojusį gyvo ir originalaus prof. K. Pakšto. Vienų jis buvo laikomas keistuoliu, kitų — nekantiu ramybės trukdytoju, trečių — magu, burtininku ir t.t. Siandien, kai daugelis jo atėties vizijų virto tikrove, K. Pakštas laikytinas pranašu. Jis numatė antrąjį pasaulinį karą ir Lietuvos okupaciją ir ragino tautą jai pasiruosti.

Prof. Pakštas buvo tautinis šauklys, įsitikinęs, kad per jį kalba tautos dvasia. Jo fantazija ir vizija buvo kūrybinės, sužadinančios valios impulsus. Jo šūkis — pasukti Lietuvos kultūros laikrodį šimta metų pirmyn skatino jaunimą lavintis ir mokslintis, siekti kultūros aukštumų.

Didžiausias pranašų priešas yra biurokratija. Pirmenybė priklausė idėjai, bet kai ji susiduria su biurokratizmu, tai dažniausiai laimi pastarasis. Pranašas yra prastas realizatorius, dėl to jis laikomas utopistu.

Kaz. Pakštas yra lietuviškas pranašas. Jis gerai žinojo mūsų

tautos nueitą kelią ir jos gyvenamo krašto geopolitinę padėtį, mlylėjo savo tėvynę ir buvo jautrus jos likimui. Jo fantazija nebuvo atitrūkusi nuo gyvenimo — jam buvo svetimi herbačiauskiški svaichiojimai. Neskraidė po neaprepiamus laiko tolius, bet ribojosi netolima ateitimi ir geopolitiniu aspektu. Turėjo daug gėrbėjų ir sekėjų. Buvo populiarius — renkamas į daugelio organizacijų vadovybes. Tai buvo jam meškos patarnavimas. Kaip ir visi pranašai, nebuvo geras psichologas: nemokėjo pasirinkti nei laiko, nei vietos savo pranašystėms skelbti. Jo kalbėjimo būdas buvo gyvas, bet paprastas, be jokio mistifikavimo.

Daugiausia pritarimo rado jaunimo tarpe, į kurį kalbėjo universiteto auditorijose. Stiprūs jo ramsčiai buvo prof. St. Salkauskis, prof. Kolupaila ir kiti.

Stengėsi jam kenkti raudonosios ir josios diktatūros agentai ir šalininkai. Jis ir pats sau kenkė savo nerūpestingumu. Gyveno spalvingą, bet paprastą gyvenimą, nors nuo kitų skyrėsi net ir savo išvaizda. Kitai jis ir rengėsi, negu kiti. Daugelis net institucinių katalikų laikė jį keistuoliu, fantastu. Niekas nenorėjo pripažinti jam pranašystės galios. Masės nori šventųjų. Jos nežino, kad ir pranašai lipdyti iš to pačio molio. Koks, girdi, jis pranašas, jokių stigminių ženklų! O Pakštas pats buvo tvirtai įsitikinęs, kad jo pramatymai tikri.

Kaip su Pakštu pasielgė tie žmonės ir tos institucijos, į kurias jis kreipėsi ir kurios galėjo įvykdyti jo idėjas? 1938 paigoje jis aplankė prezidentą Smetoną ir įspėjo, jog užaina baisios audros. Siūlė perkelti užsienin kai kuriuos archyvus ir auksą. Krovinį turėtų lydėti jaunų liuanistų būrelis, kuris išsikurtų kuriam nors Vakarų universitete. Prezidentūros pareigūnas dr. Bielskus patarė negąsdinti prezidento.

Nieko nelaimėjęs pas Smetoną, Pakštas nusukėjęs pas Tūbelį, Giesiančio pavojaus aki-vaizdoje siūlė jam sudaryti evakuacinį planą. Tūbelis pažadėjo pagalvoti ir paskambinti. Bet pastarąjį neužilgo pakeitė kun. Mironas. Lankėsi ir pas jį, bet taip pat nieko nelaimėjo. Vals-tybės banko valdytoja Paknį įspėjo, kad laikas pasirūpinti Lietuvos išdo perkėlimu į JAV-bes. Visi siuntinėjo jį pas savo pavaduotojus, bet niekas nieko nedarė. Netikėjo juo ir bankininkas Jonas Valokaitis. Jis pareiškė, jog duotų milijoną litų lietuviškai akcijai Vakaruose, jei būtų tikras, kad Pakštas pranašavimai išsipildys.

Turime ir rašytų liudijimų, kad prof. Pakštas nuolat kalbėjo apie besiantinančią pavojų ir reikalą pasiruosti jį sutikti. Juos pateikė J. Brazaitis, A. Bendorius, dr. J. Grinius ir kiti.

Nuo 1936 Pakštas kėlė antros Lietuvos kūrimo mintį, kad būtų galima išgelbėti dalį žmonių ir kultūros turtus.

Diskusijų metu kai kurie papildė idėjų prof. K. Pakšto asmenybės paveikslą pasakojimais apie savo susitikimus bei pokalbius su velioniu.

Liublino unija ir jos šešėliai
Lietuvių lenkų santykiai 4 amžių perspektyvoje. Tokia tema penktadienį popiet ilgiausią paskaitą skaitė **prof. Zenonas Ivinskis**. Ja buvo paminėta Liublino unijos 400 metų sukaktis.

Profesorius savo kalbą pradėjo pavaizdavimu scenos, vykusių 1569 birželio 27 Lietuvos-Lenkijos pasienio mieste Liubline. Seimo posėdy žemai-

čiū seniūnas Jonas Chodkevičius su Lietuvos senatoriais bei atstovais klaupėsi ant lenkų prieš karalių Žygimantą Augustą, pareiškė, jog priversti nusileisti. Sioji scena net daugelį lenkų sugraudino iki ašarų.

Lietuviai pavargo bekariaudami prieš Maskvą. Lietuvos bajorai tikėjosi, jog lenkai, susijungę su lietuviomis, padės ginti didž. kunigaikštijos rytų sienas. Viltis skatino daryti nuolaidas. Lenkai ir savo pranašesne kultūra traukė Lietuvos kilminguosius. Kai mūsų didikai dar ir po Liublino unijos ilgai mėgo demonstruoti valstybinę sąmonę, lenkų kultūrai neparodė jokio atsparumo: be jokio pasipriešinimo priėmė lenkų privilegijas, kalbą, papročius, institucijas. Kruopštaus tyrinėtojo tebelaukia Vilniaus krašto sulenkėjimo vyksmas.

Istorikas nepagailėjo pagyrimo žodžių doc. Br. Dunduliui, okup. Lietuvoje išleistoje knygoje "Lietuvos kova dėl savarankiškumo XV amžiuje" nešališkai pavaizdavusiam mūsų kilmingųjų pastangas priešintis unijinėms lenkų užmačioms. Santykiai buvo tiek įsitempę, jog lietuviams laikėsi neutralumo 13-kos metų kare, nors buvo labai gera proga tolimąją Podoliją, kuri neužilgo visvien buvo prarasta, iškeisti į lietuvių apgyventas žemes kairėje Nemuno pusėje.

Kultūrinėje srityje lietuviams neparodė jokio atsparumo. Aukštąjį mokslą jaunoji bajorų karta ėjo Krokuvoje universitetui, neįsteigė Lietuvoje jokios aukštosios mokyklos. Lietu- viai gerai valdė kardą, bet ne plunksną.

Krokuvos matrikuliai rodo, kad XV amž. ten studijavo 120 jaunuolių iš Lietuvos, o 1600-1642 metais — 210 (iš viso užsienio universitetuose tame šimtmety mokslus ėjo apie 500). Radvila Juodasis davė lenkams žymų jų kultūros paminklą — Lietuvos Brastos Bibliją, dar vadinamą Radvilų Biblijos vardu. Pastebėta, kad XVII amž. vidury ir valstybinė Lietuvos kilmingųjų sąmonė ėmė blėsti. Šį reiškinį yra nusvietęs istorikas K. Avizonis savo veikalė "Bajorai valstybiniai Lietuvos gyvenime Vazų laikais".

Liublino unijos akte buvo aiškiai fiksuotas Lietuvos savarankumas: atskira vyriausybė, atskiras iždas, atskira kariuomenė. Ar mūsų bajorai pasinaudojo tomis teisėmis? Ne. Pasisavinę lenkų kultūrą ir kalbą, jie noriai perėmė ir lenkiškas institucijas, užmiršę jiems lenkų padarytas skriaudas (Vytauto vainikavimosi sutrukdymas, Podolijos krašto ir kitų sričių atplėšimas, Liublino unijos prievarta primetimas, ir kit.). Paskaitininkas lietuviams lenkų padarytų skriaudų sąrašą pratęsė iki šių dienų — suminėjo neseniai per Vatikaną atliktą vienintelio mūsų šventotojo Kazimiero "nusavinimą", paverčiant jį pirmuoju Lenkijos šventuoju, ir Vatikanu prolenkišką politiką apskritai.

Tamsus Liublino unijos šešėlis persekiojo mus ir po pirmojo pasaulinio karo, kai lenkai beatsistatėnčiai Lietuvai bandė primesti senąją uniją ar federaciją. Ar iš unijinių susitarimų su lenkais turėjo kokią nors naudą ir lietuviams? Pagrindinis laimėjimas buvo kryžiuočių ordino nugalėjimas ir lietuvių gyvenamų plotų, pirmoje eilėje Zemaitijos, išlaisvinimas bei sutrukdymas ordinui susijungti su Livonija. Anomis aplinkybėmis teigiamai vertin-

tinas ir krikšto priėmimas iš lenkų. Tuo žygiu kryžiuočių ordinui atimtas iš po kųjų veikimo pagrindas. Lenkų pagelba kovoje prieš Maskvą taip pat buvo vertinga. Galima dar primint, jog netiesiogiai lenkai padėjo susikurti Pabaltijo valstybėms po pirmojo pasaulinio karo, sumušdami Tuchačevskio divizijas prie Vyslos.

Savo paskaitą prof. Ivinskis baigė išskėlimu lietuvių ir lenkų santykių ateityje. Jis siūlė abiem tautom uždaryti kalčių saskaitą, kaip tai yra padarę vokiečiai su prancūziais. Nuolatinis praecityje padarytų skriaudų kartojimas nieko gera neduoda. Išreiškė viltį, kad lietuvių tarpe atsiras prof. Mykolo Roemerio dvasios lenkų. (Bus daugiau)

ŠACHMATAI

Veda K. Merkis

- Povilas Tautvaišas laimėjo 8. A. Lietuvių šachmatų p-bes Clevelande, rugp. 23-24 d.d., surinkęs 4½ tš. iš 5 galimų. Pustašį jam nukabino Pranas Salkauskas. 2. v. Vladas Karpuška 3½ tš., 3-5. kap. Algis Makaitis, P. Salkauskas ir Aleksandras Zujus, toliau Jankauskas ir dr. Nasvytis po 2½, K. Merkis ir V. Bikelčius po 1½ tš.
- Sachmatininkai buvo pagloboti pp. Nasvyčių namuose visų pirmenybių metu.
- JAV atviras p-bes Lincoln, Nebr. laimėjo Benko, Bisguier, Vuksevič po 9½ iš 12 galimų. Byrne, Martz ir Gauntt po 9. Latvii Pupols 8½ tš. grupėje, kiti latviai: Karklinš ir Pamljens po 8 tš, Liepnieks 7 tš. Mūsų Ignas Žalys pelnijo 7½ tš. draug su meisterių Matera ir kt.
- Vilniuje dabar vyksta tarptautinis šachmatų turnyras, dalyvaujant meistrams iki 30 metų amžiaus. Kaunietis A. Butnorius pirmame rate įveikė RTFSR meistrą Anikajevą, bet antram — suklupe prieš olandą J. Timaną.
- švedijos televizija transliavo pasaulio čempiono B. Spaskio ir dano E. Larseno dviejų partijų mačą, kuris buvo žaidžiamas Stockholmo miesto sode. Pirmąją partiją laimėjo Spaskis, antrąją — Larsenas.
- Stockholme dabar vyksta pasaulio jaunių p-bes, dalyvauja 37 tautos. Po penkių ratų su 5 tš. buvo Maskvos univ. studentas Karpovas.

Kas norėtų skelbtis Darbininke prašomas skambinti: **Glennore 2-2923**

Alfa Jeweler
A. ŪSELIS
Garantuotas laikrodžių taisymas
Aukso, platinos žiedai su deimantais • Viso pasaulio įvairūs laikrodžiai • Puikūs importuoti indai • Įvairūs papuošalai moterim.

Charm Beauty Shoppe
REGINA ŪSELIENE — Tel. 497-8865
Pusmetinis sušukavimas. Kirpimas. Stilizavimas. Plaukų dažymas
267 St. Nicholas Ave., Ridgewood, N.Y.

Alfa Jeweler
A. ŪSELIS
Garantuotas laikrodžių taisymas
Aukso, platinos žiedai su deimantais • Viso pasaulio įvairūs laikrodžiai • Puikūs importuoti indai • Įvairūs papuošalai moterim.

SOUTH BOSTON SAVINGS BANK
Inkorporuotas 1863
460 West Broadway, South Boston Massachusetts
"Kur tūkstančiai taupo milijonus"
ALFRED W. ARCHIBALD
President

šio banko direktorių taryboje yra Lietuvos garbės konsulas adv. A. O. Šnainis ir adv. Jonas J. Grigaus. Reikau su patarnautojais galima susikalbėti ir lietuviškai. • Turtas (Assets) virš \$132,000,000
Current dividend 5¼% on all accounts.
Dabar moka 5¼% už visų rūšių taupomus pinigų.

PAGERBTI LIETUVOS KANKINIUS DABARTINĖ PROGA NEPASIKARTOS

Mums dabar gyvenantiems tenka nepasikartojanti privilegija įamžinti Lietuvos vardą ir jos kankinių atminimą lietuviška koplyčia Šv. Petro bazilikoje, Romoje. Tapti šio darbo dalininku laiko jau nedaug beliko. Kviečiame visus įamžinti savo ir savųjų vardus Lietuvos Kankinių koplyčios kūrėjų tarpe. Aukcas siųsti adresu:

LITHUANIAN MARTYRS' CHAPEL FUND
2701 West 68th Street Chicago, Illinois 60629

TO PLACE YOUR AD CANCEL OR CHANGE
Tel.: GL2-2923

MALE - FEMALE

General Factory Help for new clean plant in Westwood — Punch press, Assembly or Spray room experience helpful, but will train. For first shift 7:45 to 4:30 pm. Good fringe benefits. Apply Kurt Verson Co. 10 Charles St. Westwood, N.J. (201) 664-8200 Ext. 14

H. W. MALE

WAREHOUSE SELECTORS
(6)
Night Work 8 PM - 5 AM
Work with Frozen Foods
We provide necessary clothing \$2.90 per hr. plus 10% Bonus to \$3.29 per hr.
After 30-60 days \$3.50 per hr.
Call (201) 256-9000 ext. 281 ask for Mr. Herb Keenan or Mr. Gilforte
HUDSON WHOLESALE FILIGREE FOOD
Taft Rd. Totowa, N.J.

TRACTOR TRAILER DRIVERS
(3)
Work with Frozen Foods
Guaranteed work 5-day week
Call (201) 256-9000
Ask for
Mr. Herb Keenan or Mr. Gilforte

HUDSON WHOLESALE FILIGREE FOOD
Taft Rd. Totowa, N.J.

BOYS YOUNG MEN
Wanted in Shipping Department
Good Starting Salary
Chance for Advancement
Good working conditions
Apply —

PARK LANE LINGERIE COMPANY
15 Clinton St. Yonkers, N.Y.
(914) YO 3-6700

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B.S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
Michigan 2-4130

SERVICE
Exp. Operators on Singer machines. Section work on pants. Steady — Union Shop. Leeds Sportswear 101-09 Woodhaven Blvd. Ozona Park, N. Y. Call 847-9347.

ASSEMBLY WORKERS
No Experience Required
Will Train
Electronic Manufacturing
WHIPPANY ELECTRONICS
1275 Bloomfield Avenue
Fairfield (Caldwell) N.J.
(201) 228-2141

Factory utility men. A good opp'ty for ambitious men with mechanical interests. Excellent starting rates, liberal vacation plan, 10 paid holidays, group insur. plan. Apply personnel office 10 am to 3 pm or call (201) 245-2320 — H. K. Porter Co. Coupling Works, 109 Aldene Road Roselle, N.J. Eq. Opp'ty Employer.

ALL VENT CORP.
Rubbish Removal and Carting
Demolition, Lic. No. 6736 90 (665-394) — Free estimates. 324-8470 - 1

L & M CAR SERVICE
DOOR TO DOOR ANYWHERE
24 Hour Service
Wedding Parties Airports
Hospitals — Meter Rates
Call (212) 568-6000

DELIVERIES ANYWHERE MAN WITH PANEL TRUCK
ALSO STATION WAGON
For Airport Service
Call 516-742-5105

H. W. FEMALE

TELEPHONE CLERKS
Major Retail Organization near Caldwell has immediate openings in its credit department for Telephone Clerks — Full or Part time. Previous credit investigation or Authorization. Experience desirable. But not required. Must be high school Graduate. Excellent Company Benefits and working conditions. For Appointment call Mr. Roberts at 201 228-3300 — Monday Thru Friday — An Equal Opportunity Employer.

H. W. MALE
Work Near Home
MALE CUTTERS
On Children sportswear Permanent. Salary open Plenty of overtime Must be Exp.
CLARK KNITTING MILLS
150 Commerce Rd.
Charlstadt, N. J.
(201) 933-8844

AIRCONDITIONING MECHANIC
Experienced with car only. Good working conditions salary open 40 hours plus. DUN-RITE 112 Featherbed Lane Bronx N.Y.
Call 294-9413

MACHINE OPERATORS with mechanical ability. Starting at \$2.75 per hour — 1st, 2nd and 3rd shift 10% extra for 2nd and 3rd. Must speak read and write English. Has plenty of overtime. In Queens, N.Y. area, call (212) 639-8249.

Work near home Exp Auto Mechanics — Salary open on Renault & Peugeot excellent working conditions vac & fringe benefits Manhattan Imported Cars 284 North Main St., Hempstead L.I. 516-538-2888

VINYL Printers and Laminators — Color Mixers and Matchers must be experienced. Full benefits, new plant, good wages. All replies strictly confidential. Call or write: Mr. Manson, General Manager, 50 California Av. Paterson, N.J. (201) 684-1324

DISPLAY
FOR RENT—Ludlow, Vermont
Brand new A Frame, 1 bedroom & a loft, sleeps six. Near town, 3 mi. from lakes and golf course. Available from August to October. \$75.00 per week. Call 203-259-0986.

ALMA CLEANING MAINTENANCE
Venitian Blinds cleaned, floors waxed, carpets shampooed, Kitchen walls washed & stoves cleaned, traverse rod, chandeliers. Lights globe, mirrors, picture, range hoods installed. All work supervised. Alma Cleaning. 34-10 Dureimer Ave. Call 654-4441.

SERVICE
RENT - A - TRAILER
ERIBA CAMPING TRAILERS
\$65 a week — any car can pull our trailers. See them at 65 Street & Metropolitan Ave. Maspeth. Call GL 6-1039

PARK RIDGE REST HOME
A Home Away from Home
Good food rec room and TV
Catholic Church in the Area
13 Broadway Park Ridge N.J.
Call 201-391-7040

P. P. D. & T. CONTRACTORS
352 Van Brunt St. Brooklyn
For commercial, industrial, homes
HOMES REMODELED
from start to finish.
Call 625-0666

QUALITY WORK
Painting & Decorating Expert Paper hanging Free estimates All work guaranteed.
Call 824-6531
Ask for Frank

PAMID HAVEN REST HOME
Florence Csik Prop.
N.J. State Approved
AGED & RETIRED MEN AND WOMEN
HOMELIKE AND COUNTRY ATMOSPHERE
Englishtown Road
Jamesburg
201-521-1194

ERNIE & RUDY'S
TEXACO SERVICE STATION
Open 6 AM to Midnigt Daily
Complete Automotive Service and Road Service. 4 No Beverwyck Rd. Lake Hiawatha N.J. 201-334-6976

FOR SALE
Church being demolished entire contents for sale: pews, stained glass windows, religious articles, complete church organ. St. John the Evang. Church E. 55th St. & 1st Ave., NYC Open daily Mon. thru Fri. 9-3 pm. D & D DEMOLITION CO., Inc. Mr. Drachman (212) 593-1817 - 18

H. W. MALE
TRUCK MECHANICS
Several men for day and evening shifts. Must have a solid mechanical background. We offer a good starting wage and one of the best benefits programs in the area. Apply in person to our service manager. International Harvester Co. 61 North Beacon St. Allston, Mass. An Equal Opportunity Employer

EXP OPERATORS ON STREET DRESSES
Must do a complete garment. Steady work nice working conditions. TAILORED GIRL 307 West 38th Street N.Y.C. 11th Floor. Call — (212) LO 3-6577

MAN wanted to service customers in retail lumber yard. Knowledge of building materials needed. Salary based on experience, for interview call Narrowsburg Lumber Co., Inc. Shohola, Pa. — (717) 959-3772 or 959-3921 between 7:30 am & 5 pm.

Heidelberg Pressmen exp in offset & Letter press steady position, good pay hospitalization, other fringe benefits Work where you live in — A fine air cond plant quality workers will be happy here — Castlereagh Press Inc. 300 Buffalo Ave, Freeport L.I. Tel. 516-379-2122

WAREHOUSEMEN
for
LIBERTY U.A. RECORD DISTRIBUTING CORP.
Major record distributor needs several warehousemen. Advancement to supervisory positions possible — good starting pay, 40 hr week, excellent company benefits. Start at once. (201) 964-1560 — 1835 Burnett Ave., Union, N.J.

DARBININKAS

**NEW YORKO
NAUJIENOS**

Vienuolynas GL 5-7068
Spaustuvė GL 2-6916
Redakcija GL 5-7281
Administracija GL 2-2923

Labai svarbu iš anksto žinoti skaičių asmenų, kurie dalyvaus Kultūros židinio — Jaunimo centro žemės šventinio vakarieneje — koncerte rugpjūčio 21, sekmadienį, 6 val. vak. St. Matthias salėje, Ridgewood, N. Y. Bilietus įsigyti arba rezervacijas padaryti prašome iki rugsėjo 16. Bilietus galima įsigyti: Richmond Hill — pas ponus Andriusius, Samušį, pas ponias Radzivičius, Kregždienę, Woodhavene — ponios Salinskienės įstaigoje ir pas poniją Bujokię, Maspeth — pas Lary Ulrich ir Kazį Vainių, Brooklyne — pas ponias Kašėtienę, Kubilię, Pačėsię, E. Northporte — pas Juozą Giedreitį, New Jersey — pas prof. Jokūbą Stuką, taip pat pranciškonų vienuolynė ir Darbininko administracijoje. Nors bilietus pasiimsite ir prie durų, pakartotinai prašome apie dalyvavimą ir rezervaciją pranešti iki rugsėjo 16. — Dėkingi pranciškoniai.

Operetės choras po vasaros atostogų repeticijas pradeda rugsėjo 12, penktadienį, 8 v. v. Bručų salėje, 86-16 Jamaica Ave., Woodhavene. Maloniai kviečiami nariai-narės ir kiti lietuviškos dainos mėgėjai, ypač jaunimas. Operetės choras pakviestas dalyvauti Batunui rengiamoj demonstracijoje prie Jungtinių Tautų rugsėjo 20.

Dr. V. Vardys, Oklahomos universiteto profesorius, pereitą savaitę lankėsi New Yorko — Amerikos politinių mokslų sąjungos konferencijoje turėjo pranešimą apie Sovietų politiką tautinių grupių atžvilgiu.

LB Queens apylinkės valdyba maloniai kviečia savo narius su jų draugais į susirinkimą išvyką, kuri bus rugsėjo 20, šeštadienį, 11 valandą. Susirinkimo vieta: 111 Huguenot Rd., Mastic Beach, L. I. N.Y. (Ošlapų pastogė). Programa: trumpas susirinkimas, lankymas ir maudymasis Ugnies saloje (Fire Island), filmai, kavutė. Jei šeštadienį lytų, tai susirinkimas nukeliamas į sekmadienį, rugsėjo 21.

Organizacijų atstovų pasitarime, kuris buvo rugsėjo 4 Maspetho lietuvių parapijos salėje, sutarta remti BATUNO rengiamas demonstracijas prie Jungtinių Tautų. New Yorko lietuvių vadovaus LB apygarda ir jos pirmininkas A. Vakselis.

Demonstracijos prie Jungtinių Tautų rengiamos rugsėjo 20. Rengia Baltic Appeal to the United Nations ryšium su Ribentropo-Molotovo sutarties 30 metų sukaktimi. Pagrindiniai kalbėtojai bus JAV transporto sekretorius Walter Mazon, Kinijos delegatas prie JT — Wan Meng-Hsien.

Darbininko praeitime numeryje dalis klišių buvo neaiškiai atspausdinti. Berengiant numerį ir bedarant klišes, buvo sugedusi klišių mašina, taip klišės išėjo sugadintos. Savo skaitytėjus atsiprašome.

Inžinierių ir Architektų Sąjungos N. Y. skyrius rengia savo tradicinį balių spalio 4 šeštadienį, 8 v. v. Americana viešbutyje, Royal Ballroom salėje. Šiais metais oficialiai baliuje dalyvauja Am. Liet. Gydytojų ir Am. Liet. Dantų Gydytojų Džos. Sokiama groso Joe Thomas 5 asmenų orkestras. Stalai dešimčiai asmenų ir pavienės vietos užsakomos iki rugsėjo 28, nuperkant bilietus iš anksto. Pinigus siųsti: E. Verba, 252 Roosevelt Ave., Massapequa Park, N. Y. 11762, telef. (516) 798-0162. Baliaus reikalais galima kreiptis pas šiuos asmenis: dr. R. Saldaitienę (212) 296-8880; dr. P. Legeckį (212) 523-3641; V. Bioševą (201) HU 4-9015; A. Garbaską (516) 694-2471; Z. Jūrį (212) 441-7831.

Visuomenė yra maloniai kviečiama kuo daugiau tų pokylyje dalyvauti. (z.j.)

Kultūros židinio — Jaunimo centro žemės pašventinimo programa koncertas — vakariene — vyks rugsėjo 21, sekmadienį, 6 val. vak. St. Matthias auditorijoje, 58-15 Catalpa Ave., prie Myrtle Ave., Ridgewood, N. Y. Koncerto programą atliks solistė Aldona Stempuzienė.

Juozas Boley, dramos aktorius, su amerikiečių trupe rugsėjo 11 išvyks gastrolėn po visą Ameriką. Trupė vaidina "The Great White Hope". Veikalas su dideliu pasisekimu jau visus metus vaidinamas viename Broadway teatre. Iškelia savą gastroles pradeda nuo Clevelando, paskui važiuoja į Chicago, kur numato vaidinti du mėnesius.

Už a.a. dail. Adą Peldavičiūtę-Montvydienę jos dviejų metų mirties proga mišios bus rugsėjo 14, sekmadienį, 11 val. Aušros Vartų bažnyčioje, 570 Broom St., Manhattane.

Liet. Gydytojų susirinkime rugpjūčio 23 pas dr. A. Narvydą Northporte perrinkta ta pati valdyba, kuriai pirmininkauja dr. V. Avižonis. Kalbėtasi profesiniais klausimais, dr. A. Narvydas skaitė referatą apie adiktų gydymą, dr. V. Avižonis — apie mediciną, dr. P. Legeckis — apie profilaktiką medicinoje. Šeimninkas visus svečius gražiai pavaišino.

L. K. Moterų 29 kuopos susirinkimas įvyksta rugsėjo 13 d., 2 val. pp. Kezių namuose, 80-69 90th Ave., Woodhavene. Visos narės kviečiamos dalyvauti.

L. K. Moterų 29 kuopos metinis parengimas-pietūs rengiami spalio 5, sekmadienį, 1 val. p.p. Apreiškimo parapijos salėje Brooklyne.

Batunui labai reikalinga piniginė parama rengiamų demonstracijų prie Jungtinių Tautų proga. Aukus siųsti: United Baltic Appeal, 2789 Schurz Av., Bronx, N. Y., 10465.

Solistė Aldona Stempuzienė rugsėjo 21 dainuos Kultūros židinio vakarieneje, kuri bus Matthias salėje Ridgewood. Koncerto pradžia 6 v.v.

Kompozitorius Vytautas Bacevičius turi dvi piano ir muzikos studijas, viena yra: 150-03 88 Ave., Apt. 3 D, Jamaica, N. Y., 11432, tel. (212) 657-1757; kita: Nola Studijos, 111 West 57 St., New York, N. Y. Studijoje dėstomas piano pradedantiems, pažengusiems ir vedama piano meisterių klasė. Taip pat moko kitų muzikos dalykų — teorijos, harmonijos, kontrpunktų, kompozicijos. Visais reikalais kreiptis Jamaica adresu.

Parduodami visi buvusios foto studijos įrankiai. Gera proga viską įsigyti už žemą kainą. Pardavimo priežastis: senas amžius ir nesveikata. Kreiptis: R. Kruchas, 65-23 Grand Ave., Maspeth, N. Y. 11378.

— Rašomos mašinos nuo mažiausios iki standard 92% liet. angliškų raidynais, taip pat TV, radijo ir biznio mašinos. Reikalaukite katalogelių: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr., E. Northport, N. Y. 11731 telef. (516) 757-0055.

Parengimai New Yorke

Rugsėjo 14, sekmadienį — Metropolitan operos solistės Lilijos Šukytės koncertas Town Hall salėje, 123 West 43rd St., New York, 2:30 v. popiet. Rengia Laisvės Žiburio radijas.

Rugsėjo 21, sekmadienį — Tėvų pranciškonų Kultūros židinio — Jaunimo Centro žemės pašventinimo proga koncertas-vakariene St. Matthias auditorium, 58-15 Catalpa Ave., Ridgewood, N.Y., 6 v.v.

Spalio 4, šeštadienį — Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-gos tradicinis balius Americana viešbutyje Manhattane, N.Y. 8 v.v.

Spalio 5, sekmadienį — Madų paroda Le Cordon Bleu salėje, 96-01 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y.

Grudžio 6, šeštadienį — Liet. Katalikų Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos Tarybos atstovų suvažiavimas Viešpaties Atsimainymo liet. parap. salėje, 64-08 56th Rd., Maspeth, N.Y., 4 v. popiet.

Grudžio 7, sekmadienį — Tyliajai Bažnyčiai Lietuvoje paminėti koncertas Franklin K. Lane mokyklos salėje, Jamaica Ave. ir Elderts Lane, Woodhaven, N.Y., 4 v. popiet. Rengia Liet. Religinė Salpa ir Liet. Kat. Moterų Kultūros dr-ja.

Numatomus parengimus pranešti LB New Yorko apygardos valdybos nariui kultūros reikalams — Vytautui Radzivičiui, 84-16 110th St., Richmond Hill, N.Y. 11418; telefonu: 441-9720.

Maspeth, prie lietuvių bažnyčios, išnuomojamas vyrui atskiras kambarys su galimybe naudotis virtuve. Tel. TW 4-1962.

Woodhavene, šalia parko, parduodamas 2 šeimų mūrinis namas. Butai 5 ir 6 kambarių. Dviejų automobilių garažas, atskiras įvažiavimas. Namą geram stovy, įrengti visi patogumai. Viršutinis aukštas tuščias. Dėl informacijų skambinti tel. VI 6-8213.

Gera proga pensininkam! Išnuomojamas keturių kambarių butas gražiame Jeffersonville miestelyje — Catskill kalnuose. Skambinti (914) 887-5358.

Cypress Hills sekcijoj išnuomojami 2 baldais apstatyti kambariai. Pageidaujama dirbas vyras ar moteris. Nuoma savaitei 15 dol. Skambinti nuo 9 v. ryto iki 4 val. popiet 827-7009.

Susipažinimui. Vieniša lietuvi, vidutinio amžiaus, nori susipažinti su draugėmis ir draugais, sausio mėnesyje gimusiais. Rašyti: O.G., 741 Mac Donough St., Brooklyn, N. Y. 11233.

Pirmą kartą viešai spaudoje pristatoma sferinės geometrijos studija. Supažindinama su sferiniais dėsniais, teorija, kartu palyginama su linijinės geometrijos dėsniais. Leidinys vadinasi: Spheric and Linear Laws of Geometry. Autorius — A. Stelingis. Žinios naudingos visiems, ypač architektams, inžinieriams, menininkams, geometrijos mokytojams, industrijų vadovams ir pan. Kaina — 2 dol. Užsisakyti galima adresu: A. Stelingis, 85-16 88 Street, Woodhaven, N. Y. 11421. Galima gauti ir Darbininko administracijoje.

Juostos, takeliai, pagalvėlės. Milda Kvedarienė, 5 Drum St., Iselin, N. J. 08830. Tel. (201) 283-1981.

BOSTONO ŽINIOS

Bostono liuanistinė mokykla naujus mokslo metus pradeda rugsėjo 13, šeštadienį, 9 v. ryto pamaldomis šv. Petro bažnyčioje. Po pamaldų mokiniai renkasi į klases.

Petronelė Svilenė, nuoširdi Balfo rėmėja, mirė pereitą mėnesį. Jai pagerbti giminės ir artimieji vietoj gėlių suaukojo 120 dol. ir įteikė Balfui.

Lietuvos vyčių So. Bostono 17 kuopa rugsėjo 10, trečiadienį, 8 val. vak. turės susirinkimą 7-tos gatvės salėje.

Antanas ir Paulina (Simbaitė) Valeikai, gyv. 385 A Great Rd., Bedford, Mass., ilgamečiai Darbininko skaitytėjai, rugpjūčio 31 šventė vedybų nio gyvenimo 50 metų sukaktį.

Šv. Vincento draugija veikia ir šv. Petro lietuvių parapijoje. Ji šelpia patekusius į vargą. Klebonas kun. Antanas Baltušunas yra tos draugijos dvasios vadas.

Naujos Anglijos Lietuvos vyčiai ruošia antrą metinę kultūros programą naujame Maironio Parke, Shrewsbury, Mass. rugsėjo 14, sekmadienį, 12 v. šv. mišios. Programa prasidės 3 val. popiet. Bus minima Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 51 metų sukaktis.

Išvykstant kitur gyventi, pigiai parduodami baldai: virtuvei stalas su kėdėmis, šaldytuvas, kiti kambariam 2 lovovos, sofa, minkštos kėdės, divonas 12x12, elektrinis vėsintuvas, įvairūs įrankiai, elektrinis valytuvas vamzdžiam valyti, aplyvos apšildymo vienetas, ypač naudingas namų savininkams. Informacijai telef. CL 8-6340.

A + A

Solistė LIONĖ JUODYTĖ ir jos dukrą JANINĄ jų vyrui ir tėvui mirus, giliai užjaučia

JURGIS JUODIS ir dukros — Loreta ir Violeta

A + A

ALEKSANDRUI MATHEWS

mirus, žmoną solistę Lionę ir mažametę dukrelę Janiną giliai užjaučia ir kartu liūdi

Marie Cohn-Totoraitis, broliai ir seserys

A + A

ALEKSUI MATHEWS

mirus, jo žmoną Lionę Mathews, dukrelę Janiną nuoširdžiai užjaučia

Virginija, Bernardas, Apolonija Seibiai Elena, Domas Vizbarai

Dr. Leonildai Giedraitienė ir jos šeima, mirus jos tėvui

A + A

JUOZUI SVILUI, užuojautą reiškia

PRANAS ir JANĖ BAGDAI

A + A

JUOZUI SVILUI

mirus, jo dukrą dr. Leonildą Giedraitienę ir jos šeimą nuoširdžiai užjaučia

Juozas ir Ona STRIMAIČIAI

NAUJ. ANGLIJOS APSKRIČIO LIETUVOS VYČIAI rengia

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO 51 METŲ SUKAKTIES

MINĖJIMĄ rugsėjo 14 d.

NAUJAME MAIRONIO PARKE 52 So. Quinsigamond Rd. (Prie 9-to kelio) SHREWSBURY, MASS.

12 val. šv. mišios, pietūs, parodos 3 val. kultūrinė programa 5 val. šokiai, pramogos

Parengimas bus po stogu Visi kviečiami atsilankyti!

LAISVĖS ŽIBURIO
RADIJAS

kviečia visuomenę į
Metropolitan operos
solistės

LILIJOS
ŠUKYTĖS

KONCERTĄ

sekmadienį, rugsėjo 14 d.

2:30 val. p.p.

TOWN HALL

123 WEST 43rd STREET
NEW YORK, N. Y.

Bilietų kainos 3, 4 ir 5 dol.; ložės — 7 dol. Visos vietos numeruotos. Bilietus galima iš anksto įsigyti pas platintojus:

NEW YORK, N.Y. — Litas Travel Service, tel. 847-5522; Haven Realty, tel. VI 7-4477

GREAT NECK, L.I. — Irene Vilgalienė, tel. HU 2-6684

KEARNY - POINT PLEASANT, N.J. — Bronė Macijauskienė, tel. Kearny: 998-6797; Point Pleasant: 899-7506

PATERSON, N.J. — Antanas Gudonis, tel. SW 7-5299

Bilietų platintojo koordinatojus — Vincas Padvarietis, 87-40 127th St., Richmond Hill, N.Y. 11418 (tel. 847-5619)